

საქართველოს
საზოგადოებრივი

ქვეყნის მეგობარი

№ 5 აპრილი 1961

კარბიკი შიკა

საქართველო

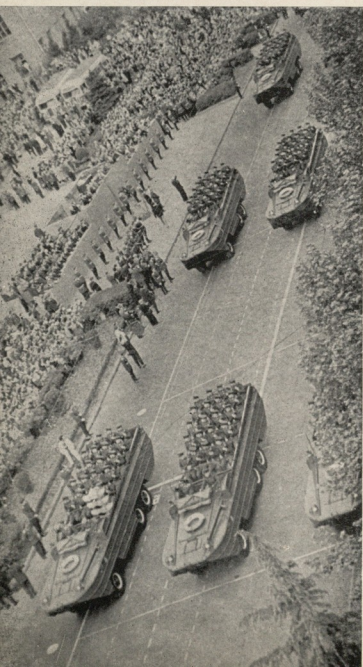
ნიკოლოზ გინორევი

საქართველოში რუს მიმგზავრია

თარგმანი ლაშო ბარჩილაძისა

აქ ჩაიბირა ნარსული ბნელი,
 აქედან მოქპუხს დიდი მყობადი...
 ო, საქართველო, მწვერვლებს აღწევ
 შენგანვე შექმნილ სიმაღლეებით...
 შენს სიამაზეს ენა ვერ აღწერს
 და გმირებითაც გვესახელები.

ეს ლექსი დაწერილია
 თურნალ „დროშისათვის“.

საქართველოში მეც მიმგზავრია
 და მასსოვს ერთი პატარა ხვეი...
 როს აღანიდან დიდადრიან
 ორბელისაკენ გზას გავუყვები.
 ძირს ნიაფქარი ზვირთს ჩახევიდა
 და ცისფერი სხივთა იღვა აბირი
 ამწვანებული იგი ხეობა
 წარმტაცი იყო დარიაღვით...
 ვიდექ, არ ვგვრნობდი მე ჟამთა ცვლასა
 მთვრალი პირვანდელ მწვენიერებით...
 და მე ესუნთქავდი ბუნების მსგავსად,
 ჩრდილთ, ივით და ჩანჩქერებით
 დღეს კი ის ხვეი სულ სხვა ხვეია,
 სად კაშხალები ეუფდენ სივრცეს:—
 ხევის ღაჯანური ჩაუშეყვდევით,
 რომ საქართველოს სინათლე მისცეს
 სამარადისოდ გასვლია ყავლი.
 იმ პირველყოფილ, ციციუნა დარიალს
 ჯებირს გამმობრის ჩანჩქერთა ჭვადი,
 ქშუსის, ტყვეობამ რომ გადარია,
 თუმც საქმე იყო მძიმე და ძნელი,
 როცა მინანებს გზას უღობავდით,—

პოლტივტაბო ველო ქვევრისა, შუაჩილია

№ 5 (118) მაიში, 1961 წ.

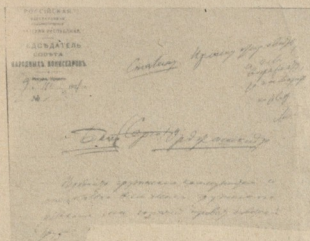
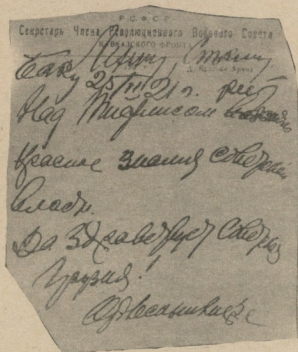
საქართველოს საზოგადოებრივი-პოლიტიკური და სალიბერალური-სამხატვრო დახმადი

მოსკოვო
ლენინის
სტალინის
თეატრში ფირაფხა საპოტო ხელ-
სუფთავის რთული დარბა. ბავშავის
საპოტო საბავშვოლოც
ორჯინიკიე*.

1921 წ. 2. III

ბაბო, ტეჯინიკიძე
-ბავშვით ბავშვულ კომუნისტებს და
საქონალურად საბავშვო კომუნისტებს მკე-
ლა წინას ჩემი ბავშვულ სალაპი საბავშვო
საბავშვოლოცაზე...

ბრუნდრი მისი, შრომისა და გამარჯვების,
სიხარულისა და აღორძინების მისი გაუფინ-
და ქართველებს.

ჩვენს ხალხს საბჭოთა კავშირის ყველა ხალხ-
თან ერთად, დიდა აღფრთოვნებით აღნიშნა სა-
ქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარე-
ბისა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის შე-
ქმნის 40 წლისთავი.

ქართველი ხალხი სულითა და გულით აღფრ-
თოვანა მგწებარე ლენინლის ნიკიტა სერგის მუ-
ბრუნდრიის ამ ზეიში მონაწილეობამ.

საქართველოს მშრომელბმა აღუთქვენ სკკპ
ცენტრალურ კომიტეტს, მთავრობას, პირად და ნ. ს.
ბრუნდრიის, როე საბჭოთა საქართველოს მუშები,
კომმუნისტები, ინტელიგენცია კლავ დაუცხრომ-
ლად იმაროებენ საბჭოთა კავშირის კომუნისტურ-
ი პარტიის დიად წინასწარდახსლებოთა განხორ-
ცილებლისათვის და მოითვებენ ხალ წარმა-
ტებებს შეიქმნელის ვიამდე შესრულებისათვის
ბრძოლაში.

ზეიმიბდა საქართველო თავის თავისუფლების
დაბადების დღეს, ზეიმიბდა აუცებების და აღორ-
ძინების, წინასწარ და გამარჯვების ქართველ
ხალხს ეს გამარჯვება გულმურავედ მიუღივებს
ზეიშე ჩამორღობის თანამოქმედებს: — რსხერ,
უკრაინის, ბელორუსიის, უზბეკეთის, ყაზახეთის,
აზერბაიჯანის, ლატვის, მოლდავეთის, ლტვეთის,
ყირგიზეთის, ტაჯიკეთის, სომხეთის, თურქმენეთის,
ესტონეთის, დაღესტნის, ჩინენ-ინგუშეთის, ყაზარ-
ღო-ნალაურეთის, ჩრდილოეთი ოსეთის — მთელი
ჩვენი ქვეყნის ხალხია დღღადებების წარმობად-
განვლებმა.

ჩვენი ზეიმი ლენინური ეროვნული პოლიტიკის
ცხოველყოფილი ძალის მკაფიო დემონსტრაცია
იქო.

მრავალამირ ზეიმიბდეს ქართველი ხალხი!

თბილისი, 1961 წლის 12 მაისი. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის საზეიმო სხდომის პრეზიდიუმში სპორტის სასახლეში.

ფოტო ი. მღერტიშვილისა

„...საბჭოთა ხელისუფლებამ საქართველოს მშრომელები გამოიყვანა თავისუფალი შემოქმედების, ახალი ცხოვრების მშენებლობის ფართო გზაზე. ორმოცი წელიწადია მიღის ლენინის მიერ ნაჩვენები ამ გზით საბჭოთა საქართველო სხვა საბჭოთა რესპუბლიკებთან ძმურად შეკავშირებული. ამ წლების მანძილზე მან სრულიად იცვალა სახე და აუკავდა. ხალხის თავადებულ შრომით რესპუბლიკაში შექმნილია მძლავრი ეკონომიკა, რომელიც შეიძლება შესურდეს ბევრ განვითარებულ კაპიტალისტურ სახელმწიფოს, უმაგალითო დონეზე ავიდა კულტურა. ხალხმა უკეთ იყუო ცხოვრება, სულიერად გაიწარადა“.

(გზანაგ ნ. ს. ბრუშკოვის სიტყვიდან 1961 წლის 12 მაისს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის საზეიმო სხდომაზე).

„...ეკლიანი და რთული გზა გაიარა ქართველმა ხალხმა, ვიდრე ბედნიერებას მოიპოვებდა საბჭოთა ხალხების ოჯახში, ბევრი უბედურება განიცადა მან. რამდენჯერ იარაღით დაუცავს თავისუფლება და დამოუკიდებლობა რამდენი სისხლი და ცრემლი დაუღვრია დაუსრულებელ ბრძოლაში უცხოელ დამპყრობელთა და შინაგან მჩაგვრელთა წინააღმდეგ.

საქართველოს ისტორიული ბედისათვის გარდატეხის ეტაპი იყო XIX საუკუნის დამდეგს მისი შეერთება რუსეთთან. თვით ცხოვრებით ნაკარანახევმა ამ პროგრესულმა აქტმა იხსნა ქართველი ხალხი ფიზიკური განადგურების საფრთხისაგან, ბოლო მოუღო ამიერკავკასიაში უცხოელ დამპყრობელთა ბარბაროსულ შემოსევას, რომლებიც ასეული წლების განმავლობაში ტანჯავდნენ და ანადგურებდნენ ქართველებს, სომეხებს, აჭერბაიჯანელებს“.

...საბჭოთა საქართველოს 40 წელი საბჭოთა ხელისუფლების განმტკიცებისათვის ბრძოლისა და გამარჯვებათა წლებია, მისი ეკონომიკისა და კულტურის უმაგალითო აუჯავების წლებია, ქართველი ხალხის ცხოვრებაში მომხდარ უდიდეს სოციალისტურ გარდაქმნათა წლებია.

საბჭოთა საქართველოს 40 წელი კომუნისტური პარტიის ღერძინური ეროვნული პოლიტიკის გამარჯვებაა, მისი პრინციპების თანმიმდევრული განხორციელების შედეგია.

საბჭოთა საქართველოს 40 წელი მშრომელი მასების შემოქმედებითი აქტივობის, მათი ენთუზიაზმის უმაგალითო აღმადრენაა, საბჭოთა ადამიანების თავადებულნი ბრძოლა რესპუბლიკის აუჯავებისათვის, მათი მზადყოფნა პირნათლად შეასრულონ ჩვენი მშობლიური კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის ყოველი წინასწარდასახულობა“.

(ამანაგ ბ. პ. მშაბანაძის მოხსენებიდან 1961

წლის 12 მაისს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის საზეიმო სხდომაზე).

თქვენი ზეიძი-ჩვენი ზეიძია!

საქართველო
საბჭოთა კავშირის
საზღვარგარეთო
კავშირების
მინისტროს
საპრესო განყოფილება

მ. ი. კარამანოვი
საკვ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის წევრობის კანდიდატი, საკვ ცენტრალური კომიტეტის რუსეთის ხელმძღვანელი

მ. ს. კოლდანი
საკვ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის წევრი, უკრაინის კვ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი

მ. ი. ჯურავიჩი
აზერბაიჯანის კვ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი

მ. ნ. ზარხანი
სომხეთის კვ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი

...ქართველი ხალხი ძველთაგანვე მჭიდრო-მეგობრულად არის დაკავშირებული რუს ხალხთან და ჩვენი ქვეყნის სხვა ხალხებთან. ეს მეგობრობა ოქმითა და მტკიცედბოდა მეფის თვითმყარებულობის, კაპიტალისტებისა და მემანულებების უღლის წინააღმდეგ მრავალი წლის ერთობლივ ბრძოლაში, ჩვენს ქვეყანაში კომუნისტების გამარჯვებისათვის ბრძოლაში“.

...ჩვენ, უკრაინელები, ვამაყობთ იმით, რომ დიდ რუს ხალხთან, ჩვენი სამშობლოს ყველა ხალხთან ერთად ერთ მწყობრში მიდის მომე ქართველი ხალხი, რომელიც სულ ახალ და ახალ წარმატებებს აღწევს მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის, მეცნიერებისა და კულტურის განვითარებაში, კომუნისტური საზოგადოების მშენებლობაში“.

...აზერბაიჯანის მშრომლებს გულწრფელად უხარიათ და სულითა და გულით ულოცავენ ზეიმის დღეს საქართველოს მომე ხალხს გრანდიოზულ წარმატებებს სოციალისტისა და კომუნისტის მშენებლობის საქმეში“.

...ჩვენ წარსულში ვიზიარებდით მძიმე დამარცხებებს საერთო განმათავისუფლებელ ბრძოლაში, ვიზიარებდით გამარჯვებათა სიხარულსაც. ერთად დაფძლიეთ ისტორიის მრისხანე განსაცდელი, შევინარუნეთ ჩვენი კულტურა, ჩვენი ღირსება, ჩვენი პატიოსნება, და ერთადვე მოვედით ოქტომბრის დიად ეპოქაში“.

11 მაისს საქართველოს სსრ სახალხო მებურნეობის მიღწევათა გამოფენა დაათბობილია სკკ ცენტრალური უნივერსიტეტის რეკლამა მდივანმა, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს რევიზორმა ვახტანგ მანჯანიაძემ. იგი დანატრინდება მანქანათმშენებელი, ელექტროტექნიკური, ხელნაწყოთმშენებელი, ქიმიური მრეწველობის პროდუქციის ნიმუშებით, უახლესი სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით, ესაუბრა მეცნიერებს, კონსტრუქტორებს და მოწინავე რაციონალიზატორებს.

გამოფენა მკაფიოდ ასახავს საქართველოს მშრომელთა წარმატებებს ეკონომიკისა და კულტურის განვითარებაში. წარმოების მუშაკებმა, მშენებლებმა, სპეციალისტებმა, არქიტექტორებმა, მხატვრებმა, მეცნიერებმა მოაწყვეს გამოფენის დიდი ქალაქი, სადაც არის 18 პავილიონი. მრავალი მოედანი, მანქანებისა და მოწყობილობის ექსპლოატაციისათვის, ფართოკრანიაანი კინოთეატრი. ათასობით ექსპონატი-დეკორაციები და ფოტოპანოები, სურათები, ნახატები, მოდელები უჩვენებენ ქართველი ხალხის, მისი სახელოვანი მუშათა კლასისა და კომლექურნი გლეხობის, ნიჭიერი მეცნიერების, კულტურისა და ხელოვნების მოღვაწეების თავდადებული შრომის მშვენიერ ნაყოფს.

სახალხო მებურნეობის მიღწევათა გამოფენა ქართველი ხალხის დიდი სადღესასწაულო საჩუქარია.

ჩხიანი იბრძობენ საშუაგოსათვის

1918 წლის ბოლოს ოდესსა და მოსკოვში იყო ანტირუსი დიდი დესანტი—30 ათას კაცამდე საიუდაეო ქართველ ფრანგების გარდა, იყვნენ: ზუგუნი, ინგლისელები, ბერძენები, პოლონელები, სერბები და რუმინელები. ოდესა ვაჭარებელი იყო ქაშუშები. უცხოელი ოკუპანტებთან ერთად აქ იყვნენ თითოეული დიდი რუსი, დიკაინელები, ყველა ქუჩის შემთხვევით-კონტრარევოლუციური პარტიები — მენშევიკები, ესერები, ბურჟუაზიული ნაციონალისტები. ცხადია, რომ ბოლშევიკებისთვის, საშუაგოსი კემშირის პარტიებისთვის, ანტიდემოკრატიული რევოლუციური მუშაობა ასეთ პირობებში ძალიან მძიმე იყო.

პარტიის ცენტრალური კომიტეტი 3. ი. ლენინი სტეროხლ უყრადღობო აქვეყნებდა ოდესში ბოლშევიკური ორგანიზაციის გაძლიერებას. ვერ კიდევ 1918 წლის ზაფხულში აქ გამოვლინდა იყვნენ თავისუფალი პარტიული მუშაკები: იან გამარნიკი, ისაკ კრისინგოვი, პავლე იოსებოვი. ცენტრალური კომიტეტის დავალებით მოემხრონ აქ ჩავიდნენ იანე სმირნოვი (სიკოლოზ დასოქონი), ოდენი სკოლაფსკია, იანე კილინოვი, კალისტრატე სკოლაფსკია, შემდეგ მან მიმებათი მარტო ლოლაქე, იაკოვ ილინი, ლიპარიტი ქარაფელიძე. თენჯინა უდენტი, ზაბარის მიწურული კი — ცესეი ჩიქვაძეა და ანატოლი ენდურიაკოვი.

საოკუპაციო ქარების გადმოსხმის პირველი დღეებიდანვე ოდესის ბოლშევიკებს ვაჩაღვი ზრიალი მტრის ქარისკაცთა „დახმარებაში“ ეს დახმარება ზრიალი, რომელმაც არა ითხო მსხვერპლი შეიწირა, ბოლშევიკური პარტიის ზრიალიდან გამარჯვებით დამარჯავდა. რევოლუციური ინტერვენტების ქარისკაცებს თავი აუხლიდა. ბევრი მათგანი გამოვიდა იმპერიული მტრის მიზნებისგან. საოკუპაციო ქარის დაღმობა დიდი როლი შეასრულა ბოლშევიკურმა ბუნდებმა სიტყვად: ოდესის საოკუპაციო მხიტიტი რევოლუციონალე უმჯობეს თავის მებრძოლ ორგანიზაციას—გაზე „კომუნისტი“ რუსულ და ფრანგულ ენებზე შედგენა — ბოლშევიკებს; ამასთანავე სიტყვად ათქვამდა სახალწოდების უფრცხლის რუსულ და ფრანგულ ინგლისურ, პოლონურ, რუმინულ და ბერძნულ ენებზე.

ბოლშევიკური ლიტერატურის გამოცემა და გაფრთხილება პარტიის საოკუპაციო კომიტეტმა დაავალა საოკუპაციო კომიტეტის წევრს ლარსენტი ქარაფელმა. შეიღეს, რომელმაც გამართა პარტიის წიგნთა ოდესის ობაქვეყნების ისტორიისათვის მიძღვნილ ერთ-ერთ ნაწილს ვაჭარებლობა: საოკუპაციო კომიტეტის დავალებით ლარსენტი ქარაფელიძე მუშაობდა ოდესის რევოლუციონალე ორგანიზაციის მიხედვით საჭიროდ იქნებოდა სპექტრის უფროები ინტერვენციის დროს ის უზრუნველყოფდა გაზრდილს, ფურცლებსა და მორქობებსა გამოცემის, არჩეულა ასოთაშეზიგების და მხედვებზე, მოულოდნელა სპიხის მასალებსა და ქაღალდს, ღებულობდა, უზრუნველ მონაწილეობის არაფელტურ გაზეთში გამოკვეთვების მასალების მოშალეპებაში, თვითონ წერდა სტატიებს.

ლიპარიტი ქარაფელიძე გენაკუთრებული ორგანიზატორული ნიჭით დაქაღალიდებული მუშაკი იყო. მან იცავდა მტკიცე და ერთგული აღმართა შეჩვენა, მათი განხილვება და აღფრთოვანება.

ოდესის ობაქვეყნებში მოგონებები ზრიალდ იხსენიებს ერთი მუშაკი, რომელიც ატარებდა პარტიულ მხტ ზაღებებს: „საქეთ“, „კალი“, „კლანდინ-

ჩენო“. ობაქვეყნებში „კალი“ იყო არაფელტურები გახედული, სპირაინი და მოხერხებული იდამიანი. იგი ასრულებდა პარტიის საოკუპაციო კომიტეტის უვალელო დიდმინშენილთან დაავალებდა. მას ზრიალდ მხედვებოდი ფრანგ ქარისკაცთა გარეუცხოე კაფერტსორან „დარდნელში“, მუშაობა-მხედვებთან, ობაქვეყნებშია საიდუმლო მიხედვით. როგორც შემდეგ გამოჩვენა, ან სახელით იმავალი და ქარაფელი ბოლშევიკი კალისტრატე ვიკრიგს-ქე საქაია.

ქ საქაიან უკრანაში, კერძოდ ოდესში, მრავალმხრივი და შინაარსიანი მუშაობა გაქცა. იგი ატარებდა იხმადი და რუმინულ და ავსტრიულ-უნგრულია ოკუპანტებისა და უკრანელ ბურჟუაზიულ ნაციონალისტთა წინააღმდეგ. 1918 წლის მარტ-ივლისში ქ საქაია, როგორც უკრანის სამხედრო საბჭოს წევრი, საბჭოთა არმიის რიგები მოლიტარული მუშაობის ეწევა. იმვე წლის აგვისტოში ის ოდესში იგავნენა არაფელტური მუშაობის მისონარზე. აქ იგი შევანოლი იყო საოკუპაციო კომიტეტის შემადგენლობაში და 1919 წლის თებერვლის ბოლომდე ხელმძღვანელობდა საოკუპაციო სამხედრო რევოლუციური კომიტეტს. ოდესსა ქ საქაია დაავტორა ფრანგების კონტრდაზვერება, რომელიც საწინააღმდეგე აწამებდა მას. ინტერვენტებს უწეოდა გამოჩვენა, ეთხან იყო იგი დავაუზრებელი, ეს იმყოფებოდა ბოლშევიკური ობაქვეყნების ცენტრი. ქ საქაიანთან ერთად დამატებელი იყო აგრეთვე ბოლშევიკ-რევოლუციონერი დიკან მარტოვი. ერთხელ და მახარატი სტრეკოვილი, ნაყენ. ნახევეკი მიყავდა უაქროლი კონტრდაზვერვის შერბის მითხეე სარბოვებში. მისამე სარბოვებში, გამოძიებლის ითხობა, მან მოულოდნელად დაინახა ქ საქაია. მხოლოდ ერთ წუთს შეხვდა ერთმანეთს იმა ქარაფელი ბოლშევიკი, მაგრამ ეს ერთი წუთი საქარისი შეხვედა იმისთვის, რომ და მახარატი ამნახვასთვის დიკანმა: „თავს უფელიდ დასახმარებდა მივეყავარო“. გამოძიებელმა თავისი დასახმარებაც კი ვერ მოახერხა: საქაია მხარდა უნახარათან, გაამტვრია იგი და თვითონ მისი ვადეშეა. მართალია, დაშავდა, მაგრამ მანაც გადატარა.

1918 წლის დეკემბერში ოდესში გამოჩნდა ახალგაზრდა ქარაფელი „კომუნისტი“, რომელმაც ქალაქში განსაკუთრებულად „დარდნელში“. რესპონსიანი მუდამ სახე იყო ფრანგი მუშევარების და ქარისკაცების.

ქ „კომუნისტი“ — ქარაფელი რევოლუციონერი მარტის არტების ქე ლოლაქე ა. ბ. ტკანელა და უ. ს. სერევეტა (არტებში) ოდესში სკოლაფსკიური ავადმყოფი გაზავნეს. გამოვლიდმა კონსპირატორმა, ოდესის თაინებური პირობებში მალე მიავიწოდა არაფელტური მამობრივი მუშაობის სკოპების ფორმებსა და მეთოდებს, მონახა საოკუპაციო ქარების თავმჯდომარის ბუნებრივი უმჯობესი — კაფერტსორანი; შედგინა მამობრივ-პოლიტიკური მუშაობის მხიტირებელი ვიწა და ზრქუნველდაც განამორტიდდა იგი. ბოლშევიკური ავტორიტეტი შეზარხოვებულ ფრანგ მეორეებს შეუწინააღმდეგე კიბეში უდენდინენ არაფელტურ ფურცლებს და ფრანგულ გაზეთს „ლუმინისტი“.

რევოლუციური-პროპაგანდისტულმა მუშაობამ კაფერტსორანი „დარდნელში“ ისეთი ვაჭარა და ორგანიზებული მასიითი, რომელმაც უზრუნველყო მუშაობა ოკუპანტების სარღობა. დასატარების

საფრთხის გამო მ. ლოლაქე მოაშორეს ოდესის და დაგვანეს მოსკოვში.

ოდესის ობაქვეყნებთან მედროდაა დაავალებული ბოლო ძველი ქარაფელი რევოლუციონერის დიკან სახლის ძე მახარატი სახელი.

თავადგებოთ და ნაყოფიერად იბრძობა და მახარატი ობაქვეყნებში ის უფროდელ დავაუზრებელი იყო ოდესის სამხედრო-რევოლუციური კომიტეტის თაინებომატ კალე საქაიანთან, მუშაობდა კაფერტსორანი „დარდნელში“. როგორც აღვინიშნე, იგი დაავადა ფრანგების კონტრდაზვერება და ქალაქშია ბუნდესმუშაობა დაავადავნეს ზღავა ერთ-ერთი მუშაკი პაუჩე. ოკუპანტებმა ოდესში დასამარტოვებულ და მასწავლებელ კაცებს დროს ეს ბუნა მიიტაცეს. და მახარატიც მან დღე-ადიან შეიწირა-მუწერავდნა დაქუი მუშაკი საყარხოვლებში, სანამ შეივარჯებნა არ მიაყვლეს და არ დაეატარინენ.

ანტანტის ოკუპაციის დროს ოდესის ობაქვეყნებში ერთი სანამ მოღვეწეობდა ძველი ბოლშევიკი თენჯინა ენდურია, რომელიც იყო საოკუპაციო კომიტეტის წევრი და იმპერატორული შტაბის ხელმძღვანელი, მტრის ოდესშია სკოლაფსკიური დავალებით ვიწა-ზავია ატამან გარეუცხოელები. აქვე მუშაობდა სამხედრო სკოლაფსკი, კომუნისტის ენეი ჩიქვაძეა, რომელიც დიდი გამოჩვენა იხმის ცნობილი მონაწილე ანატოლი ენდურიაკოვთან ერთად.

წილდ ანატოლი ენდურიაკოვს 1918 წლის აქტიურად მონაწილეობდნენ ქარაფელი კომუნისტები სტენჯინა ლიპარიტი და ერთად დახმარება. ჩვენს ობაქვეყნების დიდ დახმარების უწედა მრავალი მონაწილე ქარაფელი ახალგაზრდა.

ახლა, როცა ჩვენი ხალხი ზეობის საქართველოს კომუნისტური პარტიის დაარსებისა და საქართველოს საბჭოთა ხელისუფლების დაარსების 40 წლისთავს, ყველა ჩვენგანი დიდი სიყვარულით და პატივისცემით იგინებს ქარაფელ ბოლშევიკ-რევოლუციონერებს, რომლებმაც სიბრძნისა და ხალხის ბუნებრივებისათვის ზრიალის შესენიწევა და დავუწყარა მავალითი მოკვცეს.

3. იმედომა,

ისტორიის მქცნიერებთა კანდიდატი.

მწერალი, სტალინური პარტიის
დაურთობი

ჩემთვის მასობრივად ძვილი
საქართველო, მისი შეიღების
მხედველი ვაგვიკობა, უსაზღვრო
სიყვარული სამშობლოსადმი. მე
მინდა ეს ახალი საქართველო,
რომელიც მიიღებს კაცობრი-
ობის ნათელი მომავლისაკენ.

ქართველი ხალხი — დაუცე-
რძელნი ხურთმომადგირი —
სხვა მწერებელი ხალხების მხარე-
დამხარე აწინებს ხელონდელი სა-
სიყაროს დიდებულ შერთბას.

სულთა და გულით ვუსურ-
ვებთ „დროისა“ ყველა მკითხ-

ველს ასეო ძალიონესა და წარ-
მანტების მალაო მონების მიღ-
წევება სამშობლოს სავეთლდლე-
ოლ.

მ. ბეჟუნიძე

3. 3 3 3 0 6 1 0

მწერალი

სულთა და გულით მივესალმე-
ბი სამტეთა საქართველოს, მის
მეზობლებს, ნიჭიერ, გულითადად
ხალხს, მის დიდებულ და წარმ-
ტაც ბუნებას, მისი გონებით, სი-
ნაზითა და სიყვარულით გამსჭვა-
ლულ ბოუნებას.

ვესურებ ბედნიერებას მის
მწერებულს, სულითა და გულით
უკუსურებ, რომ გამრავლდეს თი-
სი სიმდიდრე, რომ მწვენიერი
ქვეყნის ცხოვრება მრავალმხრივ
და სწრაფად ვითარდებოდეს.

ბ. ზინკუბა

ა. პასკვიჩი

სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკა-
დემიის ახტარისოვლი საბჭოს თავ-
მჯდომარის მოთავადა, ფისკა-მათე-
მატიკის მეცნიერებათა დოქტორი

მე დავიბადე თბილისში და
ჩემი ბავშვების ყველაზე საუკუ-

თვის მოტივებანი დავამთბე-
ლია ამ მიერი ქალბოდა. აქ თ-
რელად დავვიტარი ტანსაცვალაობი,
დავინტრესალი მათ ბეღით და
ამან განსაზღვრა მთელი ჩემი მე-
მეცნიერება (ცხოვრების წესა).

ვასრებლობ შეთხვევით, რომ
ეწინააღმდეგებოდა სწავლებით
გულთადად ვუსურვებ წარმატებ-
ნი მუშაობას და შექმნიდებამი
ჩემს მეგობრებს, რომლებიც ასე
ბევრი ხალხს ქართველი ცისკვეთ.

ა. მახალი

გეიომბს: აჭარა, აფხაზეთი, ოსეთი

რ. კომბანიძე

აჭარის ახარ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

მშოური აჭარის მშრომლებმა უსაზღვროდ ვაგა-
რა ნ. ს. ბრუწჩაივის ჩვენი ჩაიხალხა. ამანაც
ხრულწამებ დათავადირა ბაუთი, რამდენიმე სა-
წარმო, კოლმურწენობა, გულმობლად ეს-სურა მუ-
შებსა და კოლმურწენებს. საბჭოთა მთავრობის სა-
ხელაიანი ხელმძღვანელების ურთადადებამ და შრო-
ველობამ აჭარლებს ახალი ძალა და ენერჯია შე-
მატა.

მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების გამაჩქრების
შემდეგ დაიწყო აჭარის ცხოვრებაში სრულად
ახალი ერა.

დღეს აჭარა დაფარულია მსხვილი ფაბრიკა-ქარ-
ნიების, ელექტროსადგურების, საბჭოთა მეურნეო-
ბების და კოლმურწენობების ფართო ქსელით. ამე-
მად აქ მწყარარია 45-ზე მეტი მსხვილი საწარმო.
მათ შორის საკუთარო მწიწნელობის—ნავთობგა-
დასამუშავებელი, მანქანათმშენებელი, ექსპლემენ-
ბელი, ელექტროტექნიკური და კოვინის ქარხნე-
ბა, მსუფუხე და კვების მრეწველობის საწარმოები,
რომელთა პროდუქცია უხვად ევაწვება არა მარ-
ტო საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა მომჭ რესპუ-
ბლიკებს, არამედ მის ფარგლებს გარეთაც.

აჭარის მრეწველობა 1960 წელს 175-ჯერ მეტი
პროდუქცია გამოიშვა ვიდრე 1928 წელს.

მრეწველობის მილიანი პროდუქცია მიმდინარე
შევიღწეულა 1,8-ჯერ გადადებდა. გათავაწირე-
ბულია ახალი ფაბრიკა-ქარხნების მშენებლობა.

არსებულ საწარმოთა რეკონსტრუქცია და მათი
ახალი ტექნიკით აღჭურვა.

სკკ ცენტრალური კომიტეტის იანერის პლენუ-
მის ბრძანული გადაწყვეტილებებით აღდროვანე-
ბულია სოფლის მეურნეობის მუშაკებმა აიღეს
ახალი ვაიდებული ვაიდებულბა. უკვე გაჩადა
მუშაობა ინიხიას, რომ ენოს მოკიციობა და
მრეწველობას ჩაბარეს 27.800 ტონა ხარისოვ-
ნი ჩიის მწვერ ფოთლობა—გვეგის ვადავლი-
ნი 2000 ტონა; სახელმწიფოს მიევიებდა 425 მილი-
ონი ცალი ციტრუსოვანია ნაყოფი—ტყევის ვადა-
მეტბები 60 მილიანი ცალი, 2.825 ტონა თამბა-
კო — გვეგის ქადამეტბები 1000 ტონა; 6.200 ტონა
ხილი — გვეგის ვადავტბები 1000 ტონა. 818
მეტბარზე გაზრდებია ჩიის, ციტრუსების, ვენახის,
ხეხილის ახალი პლანტაციები და ხაღები.

აჭარა უკვე ახლა ხანია ითვება მილიანად წე-
რა-კითხვის მცოდნე რესპუბლიკად. 1928 წელს უო-
ველ 1.000 სულ მცხოვრებზე უმაღლესი ვადავლი-
ბით მოდიდა 10 კაცი, 1959 წელს კი 80; სახუ-
ლა განათლებით 1928 წელს 115, 1959 წელს კი
298.

საქართველოს მწერალთა და მხატვართა კავში-
რის აჭარის განყოფილებებში გაერთიანებულ
მწერლებს, მხატვრებს და მოქანდაკებს მრეწვე-
ლოვანი წვდული შეაკეთ ქართული კულტურის
განვითარებაში.

აჭარაში მუშაობს 6 საენციერო-საკვლევო და-
წესებულბა, რომლებშიც ირასზე მეტი მეცნიე-
რია.

მოსახლეობის სულიერ მოთხოვნილებათა დაძა-
ყოფილებას ენსაზურება სახელმწიფო დრამატუ-
ლი თეატრი, ფლარმონია, 198 სახელთა დაწესე-
ბულია, 198 მასობრივი ბიბლიოთეკა, 2 მუზეუმი.
აჭარის აქვს საუბარო სახელმწიფო გამომცემლი-
ბა, ათოული სახლითი ტრავალით გამოსდის წიგნი-
ბი და უკრანდი-გაზეთები.

სამუდამოდ ბოლო მიიღო სინდატაკესა და ჩა-
მორჩენილობას, რაც რეკლუტაობადელი აჭარის
მძიმე ხეღერი იყო. თანამედროვე განახლებული
აჭარა თავის ქართული ეროვნულ იქაში კარგა ზა-
ნია მეურნეობის და კულტურის ყველა დარგში
უკვე გაერთანწარდა საქართველოს სხვა რაიო-
ნებს და მათთან ერთად მტკიცედ შეავსორებულ
მრავალრიგან საბჭოთა სახელმწიფოთი ძალ-ლო-
რის დაღუსთავად მინაწილობის კომინიზმის და-
ვლ მშენებლობაში.

ბ. ზინკუბა

აფხაზეთის ახარ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

საბჭოთა ხელისუფლების 40 წლის მანძილზე
კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, აფხა-
ზეთი აუვაგებულ ავტონომიური საბჭოთა სოცია-
ლისტურ რესპუბლიკად ვადავლია.

სწრაფად ვანიიარდა უახლესი ტექნიკით აღ-
ჭურვული მრეწველობა. ახლა აფხაზეთის მრეწვე-
ლობის მილიანი პროდუქცია 1940 წლის დრანს
8,8-ჯერ აღმეტბება.

დღეს აფხაზეთში 157 კოლმურწენობა და 15 სა-
ბჭოთა მეურნეობა, რომლებსაც მრავალრიგანი
თანამედროვე სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა მოე-
პოვებია. არსებობიყის კოლმურწენობების სარე-

თი ფულადი შემოსავალი 1940 წლის 8,8 მილიონი
მანეთად 42,5 მილიონ მანეთამდე გაიზარდა
1959 წელს.

აფხაზეთის სოფლის მეურნეობაში დამკვიდრდა
იხითი ძვირფასი სახეობისაკული კულტურები,
როგორცია ჩიი, თამბაქო, ციტრუსები, სურნელი
და სხვ.

საბჭოთა ხელისუფლების წლებში აფხაზეთში
უდიდესი კულტურული რეკლუტაობა მოხდა. თუ
1914-1918 საწაფლო წელს მოწაფლებულია საერო
რისები 8720 კაცს შეადგინდა და აფხაზეთში იყო
მხოლოდ სამი სახულთო საწაფლებელი და რა-
დენიმე ეროვლიანი და ორალბიანი სკოლა, ამა-
ლა რესპუბლიკაში მუშაობს 470 ზოგადსაგან-
ნათლებელი სკოლა, რომლებშიც 69.200 მისწე-

ისევ ბაბუა თეოფილე

თინათინ ბოგოლეძე

მოთხრობა

ნახატ ავტორისა

— ბაბუა თეოფილე! — წამოვიძახე აღტაცებით, როცა კარი გავაღე და თქვენი თეოფილე ჩვენი ქვაკირელი დიდი ბაბუა დავიხანძ. მთელადენულად გვეცხურა. ოთახში ჯობი შემოღებულა. გულში ჩავკარი და გადავკოცე. ძლიერ მივყარა და ქვაკირელი მოხუცი ჩვენ სიმ საფუძვლითი სულ ერთად ვიყავით. საკვირველი ამბებს რომ გვაყოლებდა და პირდაპირი მემჩერებოდა, თითქოს მე უფრო მეტი რამ მინახოს ცხოვრებაში, ვიდრე მას.

ბაბუა თეოფილე ჩემთვის სამ შემდეგ უფრო საყვარელი გახდა, რაც მისი ბაბოში შეიღო მანამ კოლად შევიტოვე. მიხეცი კორწოლზე არ დაღვსურებოდა, შეუძლოდ იყო და ქვაკირელი შემთავალა, სხვა დროს ჩამავალ თუ შევიძინე.

და აი, მოულოდნელად კარზე მოვაგდა. — ქვაკირას გამოვყარე... — თქვა კიბოვით და სანამ იგი თავის ბაბოში შეიღო იტოვებოდა, მანამ მფორე ოთახიდან გამოვიტარა, ყველგან მოგეძლი და მზურავლედ დაუკოცა სახე.

— ბაბუა თეოფილე!
— რაჯა, არ შელოდით თუ?
— არა, როგორ არა, მარამ... — ერთად დავიწყეთ მე და მანამამ სიხარულსაგან ვერაფერი მოვეფრებებოდა...

— აბა, ასე იცის თეოფილემ... ისე რაჯა მოვკვდი, რომ თქვენი შეიღოს ძეობის არ მოვსწრებო. ძეობა? ძეობა, აგერ, ხვალ იქნება და რაჯა, ასე მალე ვისობ ცხოვრებას! — ატოკოვდა ჩვენი ნახეთი გახარებულ ბაბუა. დაესვდილი აქეთ მე ვუწვიარ, იქით მანამა, პირში შევიცილი და ვეკურსებოდი. გავიხსენეთ ზაფხული, ქვაკირას კოსმოსური ამბები. ახლა გვაქვს რაც გვაქვს სალაპარაკო, თორემ წარსული ზაფხულის ამბები ახლანდელთან შედარებით არაფერია. მიყვარს, როცა საკვირვებლებანს ისმენს ბაბუა თეოფილე, თავს აქნივს და იძახის:

— დიდუ, თლა ზღაპარითა... რას არ შეიკონებს კაცი!

ბაბუამ ვერ შეეგავათლიერა შინ, როგორ მოვედეთ ახალ ოჯახს, რა გვაქვს, რა გვაქვს, ახლა რა უნდა შევიძინოთ.

— ქე ხართ გაბრინად, შეიღებო... მარა ეს მოუცქველი ბაბოა ოთახები არ გვეყოფათ ბაბუა რომ გვეყოლებათ, აბა!

— მაშინ, ალბათ, სხვა ბინას მოვეცემენ, ბაბუა თეოფილე.

— რა გიჭირს, რა!... ქვეყანა თქვენია. ახლა, შენ ეს მოხარო... მე იქნე ვარ კილო... კაცე ვაგაწვენეს... მართალია მამ? — ლევან, — მიიხრა მანამამ, — შენ შენგურად ავიყენე ბაბუა კისნისში, მე კი საუზუნს ვაგაწვენო, ბაბუას რეზება.

— ქე მომიხარა ცოტა, — თქვა ბაბუამ, — აბა, პა, დატრიალიდი ახლა შენგურად კაცე ვაგაწვენეს, რა? რას არ მოქსურება ადამიანი!

—... გაგაწვენს, ბაბუა თეოფილე, გაგაწვენს და მერე სად, რა სიმაღლეზე, რომ იცოდეს... —

— მაინც?
— სამსინ კილომეტრის სიმაღლეზე აისროლეს...

— აქედან და...
— აქედან და... ახლავს გეტყვი, ბაბუა... — წამოვდექი, რუკაზე გადავხედი მანძილი და მე თვითონ გამოვიტარა, როცა თბილისიდან ტყვარჩელს მისწვდა მასშტაბზე აზომილი ქაღალდი. ბაბუას რომ ვუთხარი თავისებურად გააქვია თავი.

— რაჯა ახლა, მართალია ვითომ მაგია?!

— აქვი შეგარა.
— მართალითა ახლა იმ კაცის სახელი მთელ მსოფლიოს მივლო... რა სათაში დღეა მინას შემოურა და ისე შევიღებოდი დაბრუნდა შინ, როგორც ახლა თქვენ შევიღებოდი ჩამოსვდილი ქვაკირიდან.

ბაბუას ვახსენებდი გადავუმალე, სადაც პირველი კოსონაგისი, იური გავარინის სურათები ბოთონად იყო დაბეჭდილი.

ბაბუა დაკეულებს სურათებს, თავს აწენებს და ამბობს:

— რას არ მოქსურება კაცი! ახლა, ალბათ, ჯინაზე სკდებიან იქნე...

აი, იქნებო? მაშინვე მივეხვდი ვის გული სიხობდა ბაბუა. ოკენესკაგულე შურიაბეზე ამბობდა. ბაბუამ ყველაფერი იცის მათზე, თავიანთ ქტრებში რომ ვერ ეტყვიან და აქვენი იყოს ცოლიანი ძაღლებივით იყინებოდა. გუბნი იყო სწორედ, რადიომ რომ გადმოსცა ქვაკირე შეიარაღებულ თავდასხმას... ბაბუა თეოფილემ ეს ამბავი არ იცოდა და როცა ვუთხარი, მუხლზე მაივრა ხელა.

— ვიდრე ომის... ფუი, დასწყველა ღმერთმა!

მგარამ ბოდიში შენთან და... პატრონსა ხალხს ფეხებზე ვერ მოქაშენ... აბა! — ბაბუას გული მოუვიდა.

მანამამ მაგილად გააწყლი და მივეყვი: თეოფილემ ჯობი ისე აბაბუა, სანამ მაგადამდე მივიღო, გვერინებათ სიჭოლის შარას დააგვა და ვიღაცას გულმოსხლი უნდა მიმეციასო.

— ერთი ამბავი გეტყვარებო, როცა ზღაპრებით სარტრეა გათმობდა და ვერც იცინესა ზიტკინა ღმდნა ოჯახს ძისეს კარგად რომ... ვუი ვმსახ, ვუი ვმსახ! — ბაბუა თეოფილემ ჰური გატყა, ერთ ხანს მუცელზე შექცეულა, მერე წამოიხედა და თვა:

— ახლა იგი ზეობი რთა თბილისში, როდესა მაგე?

— პირველ მისი, ბაბუა.

— არა, იგი, საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების ზეობი.

— თორმეტი მასის, ბაბუა.

— ჰოდა... თავს ხომ არ მოგაბეზრებთ მანამდე?

— ბაბუა... რას ამბობ! — შეგახებთ მე და მანამამ და ერთხელ კიდევ სიხარული მიმევიეთ ბაბუა თეოფილეს.

— რა ვიცი, შეიღებო... ეს დღებში ქე მიდის და... შეე მინდა გვეხირო.

კარგი ქენ რომ ჩამოხვდელი, ბაბუა თეოფილე... ზაფხულამდე ზეობთან იყავი და მერე ერთად წავიდეთ ქვაკირას, — უთხრა მანამამ.

— მანამდე არა, შეიღებო... ქვაკირელებს თვლი გადაეყვით ჩემზე... მანამდე რაჯა შეიღებო, სასულია იქ, კარია და რაჯა... ორმოცი წლის ვიყავი, როცა საბჭოთა ხელისუფლება დაამარცხა. ქეთისში შევესწრე... დიდი ამბები იყო, აბა. მგარამ ამდენ დიდ ამბებს თუ შეიკვება ავი კომუნისტობა, სწორე გიხირობა, არ მეგონა. არ მეგონა და ქე ვიყავი ჩემთვის ქვაკირას... ახლა, აგერ, მცინობი რომ ყველაფერი მივიგოს, არა? თქვენ ვეხიარე, თქვენი ქობივით, ზე საიქიოს ვამბი დიდ ამბებს წვევებო. რამდენ რამეს გეხირობი იმ ქენ საცადელ სილეს. მიინდობა კე? რაჯა მიყვარს ახლა, აქ ვევილი დამტყობ და იქნე ასე რომ მივალ, — ჩაიჭიქილა თეოფილემ.

... ბაბუა მოვახსენებ, ჩვენ ჩვენ საქმეს მივხედო, საბჭოთა ისევ ერთად დავსხვდი. ტელევიზორი ჩავთვით. ბაბუა უსიკვყოლ მისწრებოდა დიტორ გოგინას.

— რაჯა ახლა, იგივე გეყვარებს ჩვენ?

— არა, ბაბუა.

— რა ვიცი, რაჯა ისე იცქირება რომ... ხომ არ გვეგის, რა უნდა აქ. ამ ქვაკირელ გამოვსეულებ ბებრესო... დიდუ, რას არ გააგებოებს კაცის ხელი! მერე, ამის მერე რაღა უნდა მივინებოთ, შეიღებო? ე მფრინავი ხალხის ხო ამო? ახთა. ე სარკეში ჩვიხებდა მწუთუ-ნახალსავი მივინებოთ და... დიდუ, რას არ მოქსურება თეოფილე!

ტელევიზორით კინოსურათს უჩვენებდნენ. სურათს გაგვიტაცა და ეკრანს თვალს ვერ ვამორჩედი. ერთ წუთს მზერა მოვწყებებ და ბაბუა თეოფილეს ვემეხედი. მოხუცე თავი ჩაქინდრა და საგარტელში ღრმად ჩამჯდარს ჩასიხინებოდა. მანამა მივახედე ორივენი დიმილით ვუყურებდით ჩვენს საყვარელ ცხოვრებით მიღილი, მგარამ ცხოვრების საიყურებებით მიხიბულად მოხუცე. რუმაღ ფეხინავდა იგი.

უცებ გავცვიდა. თავლები მოქმდებოდა და შეიკვდა: — დიდუ! ვაი, თქვენს თეოფილეს... სად მიზიერა სიბერე! რას არ მოქსურება კაცი!

ქართველი
წიგლიწოდებანი

გ. მემბარიაშვილი, რ. სტურუა—საქართველოს დღესასწაული

საქართველოს
საბავშვო ბიბლიოთეკა

40 წლის ბუნებრივი

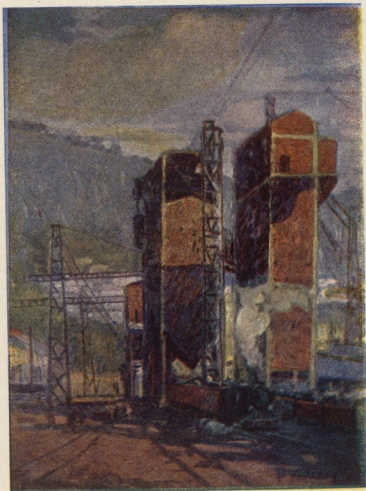
სამართლებრივი

ბანათაუბა 52635 საბავშვო
ნომერი 237212700 ელ.ფოსტა
bibi40

6795 სახელ. მისამართი
ფონი 7897200 ბრ. და 1546
სახელ. ნაგებობა მისამართი
ფონი 39803500 ბრ.

ლ. ძამაშიძე — ტყვარჩელის პეიზაჟი

ზ. წერეთელი — კვათურა

მ. ხვიციანი — ქართლის ხედი

ამბობენ — ოდესღაც სარსულ სარდალს ალყა შემოურტყამს თურ-მე სომხეთისათვის, და ღამით მშვერავები გაუგზავნია სომხების ლაშქრის დასასუვრად.

— მღერია, დიდი მშედარომიავარი, — მოუსტენებია დასუვრებიდან დაბრუნებულ რაზმის უფროსი, — ძალიან მძიმე, უმძებო მღერობა-რეობაში არიან, მაგრამ მაინც მღერიან...

...რაკი მტერი მღერის, ეს კარგ არ მოსწავებს? — გაიფიქრა სარდალმა და რაზმის უფროსს შეკვიბოვდა:

— მერეა, რასა მღერობენ? ნუთ ვერ მიხვდით?..

— ალაპმა უწყის, თითქოს მთას უმღერინა: მთაო, — ამბობენ, — ჩვენი სასუვარი და საყვარელი, შენა ხარ ჩვენი ქვეყნის სიღამაზე, ჩვენი მხარის მშვენება შენა ხარ ჩვენი ერთგული დარაჯი, ჩვენი სისაბურღის და ჭირ-გარამის მოზიარე. შენ რომ არა, უკუ ვერ ვაქცევდით მონღოლებს და თათრებს, არაბებს და ოსმალებს. ახლა სპარსელები შემოვიდებიან. ამ ბედკუდმათი დროს კვლავ შენი იმედით ვსულდგმულობთ; მთაო, ჩვენი სიცოცხლე გაუყოფელია შენგან, შობილეთით სასუვარი და უქვირფასესი ხარ!...

უსმინა, უსმინა სარდალმა და მოპირქმეებული მწერა მოკლე მთავარიანი ქვეყანას, ცოფობრეულ ბუღასავით გადააბარალა სისწლ-ჩამდგარი ამღვრული თვალები, უნდოდა მაყარი ბრძანება გაეცა, რომ ქვა ქავეზ არ დაეკოფებინათ ალყაშემორტყმულ მხარეში, მაგრამ მთებს რომ შეხვდა, რომლითაც დაფარული იყო მთელი მიწა-წყალი, გუგუნამ შეაპირო, — მთების მისაბობა აღებატობდა მის ძალს, ბრძოლის განგრძობა უმიზნოდ ჩათვალა და იძულებული გახდა უკან დაეხია, წყევლა-გრულვით მიეტყვიებინა ბუმბარაზი მთების მხარე, ამ მთების მკვიდრნი...

სომხების მთები, მართლაც, აუღებელი იყო, მისი მკვიდრნი გაუტყავი..!

მოდიდნენ და მოდიოდნენ მტერი აღმოსავლეთიდან თუ დასავლეთიდან, ჯოჯინდნენ ორ ცეცხლშუა ჩაჯარნილ სომხეთს, ცეცხლით და მახვილით დაატროლებდნენ დარბატულ რაზმს მომხდურნი, ანადგურდნენ სოფლებს და ქალაქებს, ძარცვავდნენ მშრომელი ხალხს ნაფულარ-ნაბაგარს, მაგრამ მაინც საბოლოოდ ვერ აწიქებდნენ... მითითური ფენიქსივით კვლავ აღმდგარა სომხეთი ერთი უკლები გასწორებულა, სული მოუტყამს, კვლავ გუთანს გაქოლია, მიწას ჩახუტებია და, მშვიდი და წყნარი ცხოვრების ნატვრით, ქვეყნის მოვლა-პატრონობას შედგოია.

სომეხი ხალხის საუკუნოვანი ოცნება მშვიდ და წყნარ ცხოვრებაზე, ორმოცი წლის წინათ აღსრულდა, როცა მისი ხელასალი დამადების აჯანჯანა უკვდავი ლეონი — ბოლომეცხვების დიდი მარტია დადგა, ხოლო აჯანყებულ სომეხ ბუმებს ძმური დამპყრობის ხელი გამოეწოდა დიდა რუსმა ხალხმა — გმირი მეფეთრემეტ არიშის სახით.

მი დიდდათ პაისატანმა — ობლებს, ცერმლის, შიმშილის, სიღატაკის და მხევერის ძალმომრების ქვეყანა — თავიდან მიითხრა დაწნა-აგანტურისტების ხროვა, და თავის მიწა-წყალზე საბჭოთა ხელისუფლება დაამყარა.

სომხეთის სახმეურო-რეოლუციური კომიტეტის სახელზე გამოზაფილი დეკამაში ლეონი წერდა:

„თქვენი სახით, მივსალაგებთ იმპერიალიზმის დიორენუსისაგან განთავისუფლებულ შრომობლების საბჭოთა სომხეთს“.

ორმოცი წელი...

რა არის ისტორიისათვის ორმოცი წელი? მაგრამ ამა თვავით გადავალეთ ამ მიკლე დროის ციკლს სომხეთის რუკაზე ამა თვითვლით ასალი ქალაქი, ფანჯირა-ქარხანა, ვლექტრისდადური, არბი, კლუბი, კუბურის სასახლე, სასწავლო დაწესებულებები, კურორტი, სამეცნიერო სახელგეი ინსტიტუტი წითელი ვარსკვლავის აღნიშვნით, და თვეენ დიანასაც, რომ სომხეთის რუკას წითელი ვარსკვლავების ტვირთი დაფარავს.

ოდესღაც მეფის რუსეთის ჩამორჩენილი პრივინცია — მრავალტანჯული სომხეთი არნასული განვითარების მწვერვალზე ატყობენა ასალმა ერთ, ოქტომბრის რევოლუციის ვიქტორია.

მაგრამ უკეთესია ციფრები მოვიშველიოთ.

საბჭოთა სომხეთის მრეწველობამ წარწმნა გამოუმუშა 70-ჯერ მეტი პროდუქცია, ვიდრე 1913 წელს.

მარტო გასულ წელს სომხეთის ფანჯირა-ქარხნებმა სამშობლოს მისცეს 2,6-ჯერ მეტი ლითონსაბურღი დაზვერები, ვიდრე 1913 წელს გამოუშვა მთლიანად მეფის რუსეთმა.

ამჟამად სომხეთი ყოველდღიურად აწარმოებს 1,4-ჯერ მეტ ელექტროენერჯიას, ვიდრე 1913 წელს. ერთ სულ მოსალსზე ელექტროენერჯის წარმოებაში სომხეთმა გაუსწრო საყვარესს, იაპონიას, იტალიას, ხოლო ირანს და თურქეთს 20-ჯერ გადააჭარბა.

ოდესღაც ჩამორჩენილი, მხოლოდ აგრარული სომხეთი დღეს 60 სახის სამრეწველო პროდუქციას აგზავნის უცხოეთის 30 სახელმწიფოში. მათ შორის — ალუმინს, მოლიბდენს, კაუჩუკს, კარბიტს, შამი-

საქართველოს რევოლუციური მემორიალი

ტიფლისი. შოთავაძის სახსლდე.

ამანს, გენერატორებს, ტრანსფორმატორებს, დაზვერს, მიძრავ ელექტროსადგურებს, მანქანებს, ველისიამებებს, საათებს, ატორდენტალებს, ღვინოს, კონახს და სხვ.

საბჭოთა სომხეთის ფანჯირა-ქარხნების მარტით მრავალ საქონელს მრეწველეთი ცილონში, ფინეთში, ისლანდიაში, ინგლეთში, ურუგვაიში, ჩინეთში, ბრუნსეის თუ უგერეთში.

მიდინარე შეიღწეულენი საბჭოთა სომხეთის მრეწველობის პროდუქცია რამდენიმეჯერ გაიზარდა. თუ 1940 წელს მრეწველობის მთლიანი პროდუქცია, 1919 წელთან შედარებით, 61-ჯერ მეტი იყო, 1955 წელს, იმავე 1919 წელთან შედარებით, 120-ჯერ გაიზარდა.

ჩქარი ტემპით შეიღწა ასალ-ასალი ქალაქები. ტრეფის, ლეონიანკის, კუბურკანის, ყვანის, ალავერდის ვერცხლისაგანსერი ტუფის ჯაგშითი იმისებინა ასალ-ასალი სამრეწველო ცენტრები — ქაჯაურის, დესტაბუტი, თუშანიანა...

საყველითად ცნობილია სომხეთის მრეწველობის მოწინავე ადამიანთა სახელები. მადაროელმა ს. მელქონიანმა, მშენებელმა გ. კომკაგიაჩანმა, მშენებელმა ს. მიქაელანამ, აპარატორის მკვებებელმა ს. ამირსანიანმა და სხვებმა მრავალი შრომითი საგმირო საქმეებით ასახლეს სამშობლო.

მრეწველობის უბადლო აღმავლობასთან ერთად სწრაფი ტემპით ვითარდება რისპაზიების სოციალისტური სოფლის მეურნეობა. არაერთად სახე იცავლა სოფლმა. ქსენოფორტეს დროინდელი მიწური ბიენების ნაცვალად ახლა წამოხმენილა მრავალსართულიანი ღამაში კაპიტალური სახლები, ოლინის ნაურებებთ განიარდნებელთა. ასალ სოფლებს ამწვენენ კეთილმოწყობილი კუბები, სკოლები, ბიბლიოთეკები და საავადმყოფოები. მთელი რისპაზიული ელექტროფიციურულ და რადიოფიციურებელთა.

სოფლის მეურნეობის მექანიზაციას და სარწყავი არხების წყალთბითი შიარის, თალინის, მოტაქის, არზნის მიდამოებში მთლიანად ათვისებულა ყაბირი კიბეები. წლითმოხობით იზრდება სოფლის მეურნეობის პროდუქცია. ყოველწლიურად მატლობს მამის, შაქრის,

ჭარხლის, ბისტრეულის, ყურანის, სირცის, რძის, მატკლის და სხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოება.

რევოლუციამდელი სომხეთი კულტურულად ჩამორჩენილი ქვეყანა იყო 1914-1915 წელს ყოფილ 100 სულ მოსახლეზე მიდიდა 3,5 მწიწაფლე, დანაკარგის ბარბაროსული ხელისუფლების წლებში სომხეთი არც ერთი უმაღლესი სასწავლებელი არ არსებობდა. ასეა სომხეთი მდლიანად წერა-კითხვის მცოდნე. რესპუბლიკაში მიმდინარის 1215 სკოლა 256 ათასი მოსწავლედი, 100 სული მცხოვრებიდან 20 სწავლოუს საშუალო და უმაღლესი სასწავლებლებში. ამ მხრივ სომხობა გაუსწრო ინგლისს, საფრანგეთს, იტალიას. რესპუბლიკის 11 უმაღლესი სასწავლებელი, 37 ტექნიკუმა და სპეციალურ სასწავლო დაწესებულებებში სწავლობს 33 ათასი სტუდენტი. საკმარისა აღვიხიოთ, რომ ამჟამად სომხეთში იმდენი მასწავლებელია, რამდენიც მოსწავლე იყო რევოლუციამდე.

რესპუბლიკის მეცნიერების ცენტრია სომხეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემია, მისი ათეული საკლავი ინსტიტუტებით, მსოფლიოში განთქმული მეცნიერებით, რომელთა სახელგანთქნილი წარმომადგენელია აკადემიის პრეზიდენტი ვიქტორ ამბარცუმიანი.

ამჟამად აკადემიის ასტრონომიის ობსერვატორიაში სწავლობენ სამყაროს საიდუმლოებას, სამეცნიერო-საკლავი ინსტიტუტებში პრაქტიკულ მუშაობას აწარმოებენ ქეიდან ძაფის მისადგად სწავლობენ კოსმური სხივების გამოყენების პრაქტიკულ საკითხებს გომინიზმის მშენებლობის, საბჭოთა ხალხის სასარგებლოდ.

გასულ ოროცი წლის მანძილზე დიდი წარჩინება ხვდა სომხეთის კულტურის, ბელოგების, ლიტერატურის, საბჭოთა მწერლობის, კომპოზიტორების, მხატვრების საკუთესი წარმოშობისა დიდი სახელი მოიხვეჭა ასა მართკ ჩვენი კავშირის ფარგლებში, არამდე საზღვარეულოდ. მთელი ქვეყანა იცნობს და აფასებს პოეტ ავეტიკ ისაიანის, მხატვარ მარტიროს სარაიას, კომპოზიტორ არამ ხაჩატურიანს. სომხური ხელოვნებისა და ლიტერატურის მრავალი მიღვაწე დაჯილდოებულია ლენინური და სტალინური პრემიებით.

დიდა სომხები ხალხის მიღწევი 40 წლის მანძილზე, ყველაფერი მოიპოველია საბჭოთა ხალხების მადლი დახმარებით, მშობლიური კომუნისტური პარტიის ბრძნული ხელმძღვანელობით და შთაგონებით. სომხები ხალხის გამარჯვებებში თავისი საბჭოთა წვლილი აქვს შეტანული ყველა მოკავშირე რესპუბლიკას, მათ შორის, პირველ რიგში, მეზობელ ნიჭურ ქართველ ხალხს.

სომხეთა და ქართველთა მეგობრობას დიდი ხნის ისტორია აქვს. შემთხვევითი როლია, რომ ისტორიის ანუხტეტი ბატონიშვილს თავის წიგნში ცნობდა: „მისხუნსელში“ აქვს მითი ათასობისა და ქართლის ძმობაზე. მართალია, ეს მითი, მაგრამ მითის სიმ ხალხი ქმნის, მასში ხალხების ნება-ურთილება, დიდად ჩაქროვდა, ხალხი კი ბრძნობა ბრძნითა.

სომხ-ქართველთა მეგობრობა არა ერთხელ არის შემოწმებული უცხოელ დაპყრობელთა წინააღმდეგ ერთობლივ საკუეობრივ ბრძოლაში, ხალხის სისხლსა და ცრემლებში. ასე მოდიდა იგი უსოვარდროოდ, თანდათანობით განმტკიცდა, გაჯავდა და ასე მოადრია ჩვენამდე.

„ჩვენ კარგათ ვიცით, — წერდა დიდი ქართველი პოეტი ილია ჭავჭავაძე—რომ ფეოდალურ საქართველოს დასუსტება დაიწყო იმდენიდან, როცა დაეცა სომხეთი — ჩვენი ვე ყვილი მცველი სამხრეთიდან. სომხეთს ჩვენ ვიცავდით ჩრდილოეთიდან. ხოლო სომხები ჩვენ გვიცავდნენ სამხრეთიდან. სომხების დაცვით საქართველოში შემოჭრის საშიშროების კარგები ღია დარჩა.“

თითქოს ი. ჭავჭავაძეს ენაშუერებათ, სომხური ლირიკული პოეზიის დიდსაბჭო ავეტიკ ისაიანი წერდა: „სომხები და ქართველი ხალხების შთობა და მეგობრობა ძველიაგან ძველია. იგი ამობრწყინდა პირველ დროიდან, მითურ ხანებიდან, დიგრებების, მკვრის, ამირანის დღეებიდან. მათ ერთად უმეცნიებთა—თვითიველს თავის სულით და თავისი მადლით, ის დიდებულ კულტურა, ლიტერატურა, არქიტექტურა, რომლებიც მთელი საბჭოთა კავშირის კულტურაში ყველაზე უძველესად არის მიჩნეული.“

ჩვენს დროში ეს მეგობრობა კიდევ უფრო განმტკიცდა. ერთმანეთთან სოციალისტურ შეგობიერება ჩავენენ არა მარტო პიროვნებები, ბრძოლები, კულტურები, არამედ მთელი რაიონები და ქალაქებიც კი. საქართველოს სსრ მხარაიის რაიონისა და სომხეთის სსრ ოტკომბერია-ნის რაიონის კოლმურნობების, თბილისის კიროვის მხრეების და

ერევნის ძეგლინის სახელობის ჩარხსამეცნიერო ქარხნების კოლექტივები, თამაზიანის ცეცხლგამლე ავურის ქარხნის მუშების და რუსთავეის მეტალურგიის, სტინიაკინისა და ქუთაისის, კიროვკანისა და მათთვის შირიმელთა ლენინგრადსა შედირებამ და ერთობლივად შრომითა თანამეგობრობამ საუკეთესო ნაყოფი გამოიღო.

უკანასკნელ ხანებში სწორად აღიქვია უცხოელი სტუმრები როგორც საბჭოთა კავშირის სხვა რესპუბლიკებში, ისე სომხეთშიც. სანტერისკო რა აღვლებში მათ, რას ხელავენ და რასა ვერან სომხეთში.

მედი ქურნისობის, ფილოსოფიის დოქტორის იორან ნოლინი წერს: „სომხების კულტურის და ტექნიკის მხრივ თანამად შეუბოდა დაიკავს სომხეთში განათლებულ ერთა შროის თანასწორი ადგილი.“

ქურნისობის განსაკუთრებით მუშობისაგან სომხურ არქიტექტურას, შესესას, ფერწერას. მთლიენ დიდად აფასებს მ. სარაიანს და ა. ხაჩატურიანის ხელოვნებას.

ჩინელი მწერალი ვენ-ბო-ცუანი, როლემაც „დვით სასუენი“ ჩინურ ენაზე თარგმნა. წერს: „მე დიდად მოსაზრებდა რა, რომ შესაძლებლობა მიმეცა ახლოდ დაწერილებით გაგეცნობოდი სომხის ხალხის ისტორიას, მის კულტურულ ტრადიციებს. მე ბევრი სანტერისკო რამ გავიგე.“

გამოჩინებული რუმინელი არტისტი პალი წერს: „ეუჩვე ყველას—მოვდნენ ნახონ და... უნდა დადევნონ — შევიცნო-მეთქი, მაგრამ სომხეთში მომხვედლი ჩემი რჩევა-დარიგების გარეშე შევიცარეს ამ ქვეყანას — მის ადამიანს, მის მშვენიერ სილმურებას.“

გამოჩინებული ინგლისელი მწერალი ჯეიმს ოლდერი წერს: „დღეს რომ სომხები ვფიქროვავი, უაღრესად ვიამყებდი სომხების ხალხის ისტორიით და სომხების აწუბობით.“

ინდიელის პარლამენტის წევრი ნუნდრიკი წერს: „სომხები ხალხის ბედნიერება ის არის, რომ იმისი ქვეყნის წიაღი, მიწა და წყალი, მივლი სომხიდრე მხარდება ხალხის კეთილდროებას.“

სომხეთის კომნოზიკის, მეცნიერების, ხელოვნების, ლიტერატურის მიღწეების შესახებ აღტაცებით წერენ: ნოვევის კულტურის თვალსაჩინო მიღვაწე ფრიც ფონ ლებენი, ინდიელი მწერალი კირმან ჩანდრა, ბულგარელი განუთის „თი ელას“ რედატორი მეთოდ ტანევი, ჩეხოსლოვაკიის კომპოზიტორა ვაგნირის მედვიანი უესტე კრიფენიკი და სომხეთში ჩამოსული აოთხთ და ასობით სხვა სტუმრები.

უსუსხელო დიდაი 40 წლის მანძილზე სომხები ხალხის მოპოვებულ მიღწეებს, ხოლო უფრო დიდა და ბრწყინვალეა მისი პერსპექტივები. სომხები ხალხი დიდა სიამაყით უმზრის განვლულ ტვანს, აწუბოს, მაგრამ უფრო დიდა ოცნებებით შეჰმარის თავის მომავალს.

მედილენიან ეგვიპტის მოუტმას ცინიომიკის, კულტურის, მეცნიერების ახალ აღმავლობას, ახალ სისარულს და ბედნიერებას.

და, კეთილი იყოს სომხები ხალხის გამარჯვებითი სვლა კომუნუზმისკენ.

კავშირი სკოლის დიდ ბავშვებს

პროფ. ს. ქაჩიანი

სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისა და კომუნისტური პარტიის შექმნის სახელობაზე 40 წლისთავს ახალი, მწვანე-ლავანი მიღწევებით შევსდა. თბილისის უნივერსიტეტი ორგანიზდა და ვითარდებოდა საბჭოთა საქართველოს წრდა-განვითარებაში ერთად და დღეს იგი საბჭოთა მოწინავე უნივერსიტეტების რიგებში დგას.

კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის განსაკუთრებული შრომისთვის შედეგად უნივერსიტეტი უველა პირმა ჰქონდა მასში წარმოდგენილ სპეციალიზაცია სწრაფი ტემპით განვითარებისათვის, სასწავლო და სამეცნიერო მუშაობის მაღალი დონეზე დაუწევინა თავისი.

ამჟამად უნივერსიტეტის თორმეტი ფაკულტეტზე ცხრა ათასამდე სტუდენტი სწავლობს დღეს, ხალა-მოსა და დუსწრებულ განყოფილებებზე, რომლებსაც ექვსასამდე პროფესორი მარწავლებელთა ასწავლებს. მათ შორის 85 პროფესორი-დოქტორი, 295 მეცნიერების კანდიდატია.

ჩვენს უნივერსიტეტმა წაიდავი მოახლოდა მისი ფაკულტეტების ბაზაზე შემწილიყო და ჩამოყალიბებულიყო დარგობრივი ინსტიტუტები (სოფლის-სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტი, თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტი, საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტი და სხვა), რომლებმაც თავი მისი მრავალი ათასი მაღალკვალიფიციური სპეციალისტი მისცა ჩვენს სახალხო მურწინებს.

აღსანიშნავია ისიც, რომ უნივერსიტეტის სათანადო ფაკულტეტმა და კათედრებმა ხელი შეუწვეს მეცნიერული ინსტიტუტების შექმნას თბილისში, ქუთაისში, ბათუმში, სოფელში, სტალინოში, ვორსა და თელავში.

1941 წელს უნივერსიტეტის სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტებისა და რესპუბლიკაში არსებულ სხვა სამეცნიერო დაწესებულებათა ბაზაზე შეიქმნა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია. აკადემიის დამფუძნებელთა პირველ შემაჯავრობაში 16 წევრიდან 18 უნივერსიტეტის პროფესორი იყო.

ცნობილია, რომ დღეს ჩვენი რესპუბლიკის მასშტაბის უყველი ათას კაცზე 88 უმაღლესი, მრავალბიბლიო მოდის. ეროვნული ინტელექტუალის

ასეთ ზრდაში უნივერსიტეტის წვლილი განსაკუთრებით დიდია.

უნივერსიტეტი ამჟამად კადრებს ამზადებს 37 სპეციალობასა და 60 სპეციალიზაციაში. ფაკულტეტები 80 კათედრას აერთიანებენ. მათ შორის გაერთიანებული სრულიად ახალი დარგების განვითარების ემსახურება. ყოველდღიურად უზრუნველბა და ორგანიზაციის ექსპერიმენტული მუშაუ; იქმნება ახალი ლაბორატორიები, ფართოდება და იგებება არსებული ლაბორატორიები.

„ცხოვრებათაან სკოლის კავშირის“ კანონის მიხედვის შემდეგ შემუშავებული იქნა მიიღიო რიგი ახალი სპეციალობებისა და სპეციალიზაციის (ფიზიკური კინერგეტიკა, ელექტრონიკა, მაღალდონე-კულტური პოლიმერების ქიმია, მათემატიკური ლინგვისტიკა, უცხოური ენებიდან თარგმნის სპეციალიზა და სხვა).

უნივერსიტეტმა ჩვენი სახალხო მურწინებისა და კულტურის სხვადასხვა დარგს მისცა 25.000-მდე მაღალკვალიფიციური სპეციალისტი, რომელმაც დღეს წარმატებით მუშაობენ სკოლებსა, სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტებსა, უმაღლეს სასწავლებლებსა და დაწესებულებებში.

საბჭოთა ხელისუფლების წლებში უნივერსიტეტის კათედრების ხელმძღვანელებმა და წარუგნა მეცნიერებმა შექმნეს ფუნდამენტური სამეცნიერო შრომები მეცნიერების სხვადასხვა დარგში და სახელი ათავსეს არა მარტო საბჭოთა კავშირში, არამედ მისი ფარგლების გარეთაც. უნივერსიტეტის მეცნიერ მუშაკების მიერ დღემდე გამოქვეყნებულია 10.000-ზე მეტი სამეცნიერო შრომა, მათ შორის 800-მდე სახელმძღვანელო და აღმსარებ სახელმძღვანელო. აკადემიკოსი მ. მუსხელშვილის, პროფ. კ. კაკელიძის, აკად. ივ. ბერაქშვილის, პროფ. ვ. კურაძის, პროფ. არნ. ჩიქობავის, პროფ. შ. შიქიძის, პროფ. შ. აბრამშვილისა და სხვა მეცნიერთა მონარაფობები თარგმნილი და გამოცემულია ცხოვრო ენებზედაც.

უნივერსიტეტი მჭიდრო კავშირი აქვს მომწი რესპუბლიკების უნივერსიტეტებთან სამეცნიერო-საკვლევო მუშაობის კოორდინაციის, ახალგაზრდა მეცნიერ მუშაკთა მომზადებისა და მუშაობის გამოსვლების უზრუნველ განვითარების მიზნით. ამ მხარე განსაკუთრებით აღსანიშნავია შემოქმედებითი მეცნიერ კავშირი აჭერბიანის, თბილისისა და ერევნის უნივერსიტეტებისა.

უნივერსიტეტის ბევრი გამოჩენილი მეცნიერი ნაწილებს საერთაშორისო და სახელმწიფო დონეზე ნაციონალური სასწავლო-მეცნიერების, კონსოლიდებისა და აკადემიების წევრებადაც.

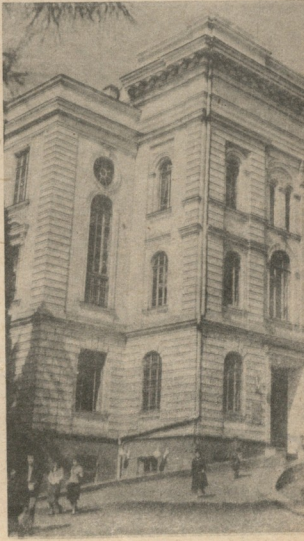
უნივერსიტეტის სამეცნიერო საბჭოს აღდომიერ დღემდე დატოლა 100-ზე მეტი სტატისტიკო და 1000-ზე მეტი საქანდალოტი დარგითაცა. მვენს უნივერსიტეტში დისერტაციებს ეცავე არა მარტო უნივერსიტეტის კანდიდატებმა და პროფესორმა ლეხმა, არამედ ჩვენს მომწი რესპუბლიკების სამეცნიერო დაწესებულებებისა და უმაღლესი სასწავლებლების მრავალი მკანდატი და მეცნიერი მუშაკი. ბევრი მათგანი წარმების მოწვევებელადც.

უნივერსიტეტის ხელმძღვანელებმა ყოველთვის დიდ ურადლებს აქცედა და აქცევს უნივერსიტეტში სპორტისა და მხატვრული თვითმოქმედი კოლექტივების განვითარებას ჩვენი სტუდენტთა ახალგაზრდობის ფიზიკური, სულიერი და გონებრივი მაღალი თვისებების ჩამოყალიბებისათვის, აღიანიშნვის სქემა, რომელიც თავის დროზე პროფ. ვ. ნიკოლიძის ხელმძღვანელობით ჩამოყალიბდა, ერთ-ერთი უყველესი სქემაა საბჭოთა კავშირში.

უნივერსიტეტისა და მიიღიო ჩვენი ქვეყნის სპორტულ ღირსებას ყოველთვის მაღალი ატარებდნენ და სახელი მოიხვეჭეს მიიღიო მსოფლიოში ჩვენსა სტუდენტებმა ვ. ბაღდაძემ, გ. რტიბელამ, ე. დვალაშვილმა, შ. დარუიანმა, მ. ჯორიკიამ, ს. კობრაქიამ, მ. მესხმა და სხვა.

80 წელზე მეტია უნივერსიტეტის კლუბთან არსებობს სტუდენტთა მხატვრული თვითმოქმედი კოლექტივები. თვითმოქმედი თეატრი, რომელიც სპექტაკლებს დგამს ქართულ, რუსულ და ზოგჯერ უცხოურ ენებზედაც, მოიცავთა ანსამბლი, კომპოზიტორი გუნდი და სასული ორკესტრი.

საქართველოს ინტელექტუალთა, თბილისის ი. ბ. სტალინის სახელობის უნივერსიტეტის კვლევადი და შემოქმედებითი ენერჯითი განავრცობს ჩვენი რესპუბლიკის დღესდღეობი ეროვნული კადრების აღწრას, მეცნიერების შემდგომ განვითარებასა და წინსვლას.

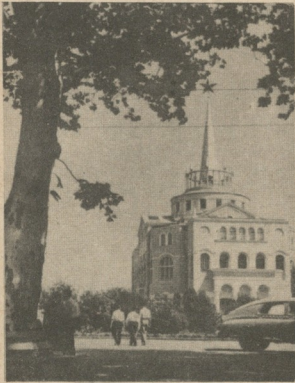

ჩვენი კოლხეთი

პირინა ნინია

აი, ისიც — განახლებული კოლხეთი! მაგრამ საიდან გინდა დაიწყო? ადამიანს გობობისა და ხელის რომელი ერთი ხელთუქმელი ნახვლივი გინდა ნახო? კოლხები, რომლებიც მასანინლობისა და მტკაურობას გვიწვევენ, სახეგარყვინებელი კვიამობენ, რა გუაკვივო ტაობებით იყო დასერილი ეს მიდამოები, როგორ გარდაქმნა ადამიანმა ბუნება, ნატაობარი როგორ აქცია აყვავებულ ბაღანრებად, ჩაისა და ციტრუსების პლანტაციებად.

კოლხეთის მკვადრითაის აქ ხომ ყველაფერი ნახებით და ახლოებითა.
კოლხეთში ჩახვალთ და ერთბაშად თქვენს წინაშე გადართობა ზღაპრული ხეივანები, ქარსაფარი სოლები, სუბტროპიკული ხერმის, დაფისა, ბამბუკის, ვეროპული ხეების ვრცელი პლანტაციები.

აი, ჭალადი-ხორგის უბანიც, ყველაზე დაუბოძებული ადგილი მგელ კოლხეთში. უწინ თურმე ნადრიც ვერ გაივლიდა ამ მიდამოებში. ახლა კი ლარივით სწორი და ფართო გზატკეცილებითაა დასერილი ეს ადგილები. თხუთმეტ კილომეტრზეა გადამიშული ფოთი ჭალადის მთავარი მაგისტრალური გზა, რომლებიც ალგებისა და ჭადრების სტეფებითაა შემოზღუდული. მის ორდას მასზე რამწერივებულან მშენებელი ოდა-საოლები, გულს ასარებს გეგმიანად ნაშენი ლამაზი უბნები.

ჩვენი მასანინელი, ჭალადის სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარე არტომო ჯემანია დუწერილებით გვაცნობს ჭალადი-ხორგის განახლებულ უბნების დაბადების ისტორიას. აქ პირველად ომის წინა წლებში დასახლებულან რატკა-ლენკისები, იმერეთისა და სამეგრელოს მწირბინიანი სოფლებიდან ჩამოსული მშრომლები.

აი, ერთი მათგანი შეიღ ათეულ წელს მიღ-

წეული, ასობითის პირველი მოსახლე ლინის ორდენისანი ვასილ რიკამაძე. იგი ცმაყოფილებით გვიყვება განახლებული კოლხეთის პირველ მოსახლეებზე.

— ყორათის მიწაზე, — მოგვითხრობს ვასილი, — პირველად მოვიტყვეს ფსი ჩხარის რაიონის მწირბინიანი სოფლებიდან ჩამოსულმა იმერლებმა. ისინი კოტეჯებში ჩასახლდნენ. ახლა კი იმაზე ფიქრობდნენ, რა უწორი გახატებდა ამ მიწაზე. სიმინდ? დიას, სიმინდი — მინდვრის დღეღვალი, — სიუსუნე წყარო. კარგი იქნება, რომ სიმინდის ერთად ვაზამაქ ვახარასო. — ეს ფიქრი მოსვენებას არ აძლევდა ჩხარის უბნელებს. იტყვიან ცდა ბედის მონახებრეაო და აი, პირველად ვასილი რიკამაძემ ჩაყარა ვენები ჭალადის მიწაზე. და მალე კოლხეთის მინდვრები სიმინდის ყანება და ვაზებმა დაამყვეს.

შესანიშნავი მიღწევებით შეიკვება საბჭოთა საქართველოს 40 წლისთავის დღესასწაულზე ჭაობიდან ამოსული ფოთი — კოლხეთის ბული.

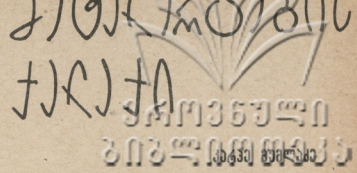
ამჟამად ფოთში რამდენიმე ათეული საწრეუქული საწარმო მუშაობს. ყურადღებას აიპრობს გიგანტური წისკელ-კომბინატი, რომელიც ყოფელწელიურად ასობით ტონა პროდუქციას უზაზნის ჩვენი ქვეყნის შრომელებს. მთელი წლის განმავლობაში მოსახლეობას სურცისა და რძის პროდუქტებით ამარაგებს ფოთის მაცივარო აქვე მუშაობენ ტორფის, ლიმონათისა და ლუდის ქარხნები, პურისა და ხორცის კომბინატი, სატრიკოტაჟო და საკონდიტრო ფაბრიკები. მათ საყვირებზე იღვიძებენ დღით ფოთის მშრომლები.

ვისაც ფოთის ნავსადგური არ უნახავს, მას არ შეუძლია სრული წარმოდგენა იქიანის ამ ქალაქზე. ნავსადგურს ფოთლები მთერ ქალაქს ეძაბობენ. გემმისადგომზე ნელა ირწყვიან საოკეანო ტანკერები, ფრილებენ სხვადასხვა სახელწოდებითა ალმები, დაგადეუთი მიაპობენ ტალღებს ნაგები და გლისებები. ნავსადგურის გასწვრივ ცამდე აჭრილი ამწეები მსუბუქად დაბატროლებენ ბარში მარგანეცით სასუე ვაიონებზე და შავი თურითა ავსებენ ხოხობების სახადაფრენილ ბუნკერებს.

თვლებზე უკარბული პურით ტანდამინებული გემები, საიდანაც მანვინური ტრანსპორტითის განუწყვეტელი მიმართება ხორბლის მონიანი ელვაკატრებისკენ. ტრიუმსა და კორპუსებში არ ჭაჰანებენ ადამიანები. მათ ვაივრობს მანქანები ასრულებენ.

დაწყებულა ფოთის ნავსადგურის მთლიანი რეკონსტრუქცია. შეიღწევის ბოლოსათვის დამატებით აშენდება ოთხი ახალი გემმისადგომი; აიგება საბუნკერო-სასტრადო მოწყობილობა, რომელიც სულ ერთ საათში დატყვის რკინიგზის მთელ შემადგენლობას და ორ-სამ საათში დატვირთავს 5000 ტონა წყალტყვის გემს.

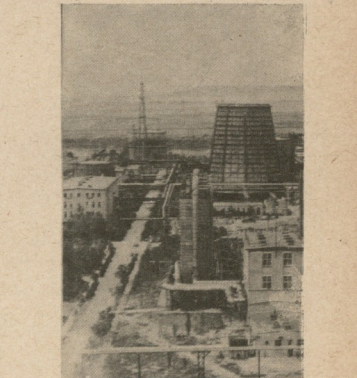
ზამთარ-ვაშლად, დარში თუ ავდარში, დღეღვამ არ წყდება მწყვეტარე შემოქმედებითი შრომა მგზღავრთა ქალაქში.

კარგია მშენებრისა დიდებულთა! — იმერტებნი ნიღოეთის პრემიერ-მინისტრი ჯავახიშვილი ნიღო, ჩქოსლოვაკის პრემიერ-მინისტრი ანტონი ნოვოტნი, გერმანიის მეტალურგიკმანი, ავსტრიელები და ფრანგები, ამერიკელები და ინდოეთის წარმომადგენლები...

რუსეთი დღითი დღე იზრდება, მიიწვეს იაღლუჯის კალთისკენ, იზრდება და უახლოვდება თბილისს; მტკვრის მარჯვენა მხარეზე რამდენიმე წლის წინათ მხოლოდ ცაღვეული სახლები იყო, ახლა კი მთელი უბნები და კვარტალებია აკეთილმოწყობილი. შეიღწეულ განახლებლობში რუსეთში აიგება 270 ათასი კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართობი.

რუსეთი პირველ რიგში, რა თქმა უნდა, მეტალურგთა ქალაქია. სად არ იგზავნება

ა. შ. ტალინის სახელობის მეტალურგიული ქარხნის პროდუქცია! როცა ვაგებენ ჭაბუკინა ბუნების-პირესუ ქართული მაღლები ჩაიტანა, ვგონა, რომ არგენტინაში იგი პირველი ჩავიდა საბჭოთა საქართველოდან. მერე გაიჩვენა, რომ მასზე ადრე იქ რუსეთის მილიტი ჩასულა.

კარგა ხანა მეტალურგებს მხარში ამოვუნენ ქიმიკოსები. აპოტოვანი სასუქების ქარხნის პროდუქცია დიდი რაოდენობით მიდის საქართველოს რაიონებში, მომე რესპუბლიკაში, სასულარგარეთ. ეს კი უშუალოდ რუსეთთან არის დაკავშირებული. სულ მალე შეწყობენ ჩადგება პარალელქამის საწარმო, სინთეზური ბოჭვის ქარხანა, წყლსეე საეეე-პოლიტაციოდ გადაცემა მინერალური ბაზის ქარხანა, სახლმშენებელი კომბინატი, საეეე-ვალად და კვევის მირეუქელობის მრავალი საწარმო.

მეტალურგიასა და ქიმიასთან ერთად ვითარდება სამშენებლო ინდუსტრია: ცემენ-

ტის ქარხანა, რეინა-ბეკონის ნაკეთობათა კომბინატი, მშენებელთა მექანიკური ქარხანა... რუსთავი ეჯიბრება სტალინისა და სუბუაის სუბეატი კიდევ კი, რუსთავის ტოლია, მაგრამ სტალინი ხომ დომბასის ძველსეველი მეტალურგიული ცენტრია?! და როგორ ფიქრობთ, რუსთაველები უთმობენ რაემს მიმდევებს? არაფერს ამას წინათ ორივე ქალაქთან შეფირბობენ რუსთავმა გაიმარჯვა.

მეტალურგია ტრადიციად იქცა მეგობრული დნობების გამოწვევამ; გასულ თვეს სუბეათელმა მეფოლად, აშენებიახის სხრუპულად საბჭოს დეუტატმა ვასილ ბოლონი-რევამ რუსთავის მარტვის საპრომი ზაჰარა ყავისფერეთთან ერთად გამოხილ მეგობრის ფილად. იმავე დროს ცნობით რუსთაველი მეფოლად გიორგი სიგუა სტალინის მეტალურგიული ქარხნის მარტვულ რუმელთან იდგა და კომუნისტური შრომის ბრძოლის ხელმძღვანელ ვლადიმერ პერეპინისთან ერთად ადნობდა მეგობრობის ფილას პატრიოტიკამა ამ დნობებს საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ოცდამეორე ყრილობისადმი მიძღვნილი ფილად ურთავდა.

სოციალისტური შრომის გმირი, მებრძველ არჩილ მამაშვილი კომუნისტური ბრძოლების შემქმნელი პიონერია საქართველოში. ამჟამად რუსთავის ბრძენების კოლექტივი ატარებს ამ საპატიო სახელწოდებას.

ახლა შევიხედო მარტვის მარტოშის კომუნისტური შრომა და წარმოების მაცოდ კულტურა — ეს დღევინ თითოეული მემარტვისის სახელმძღვანელოა. ამ მიუღონდელი არაფერია; მთლი ქარხნის მრავალთასიანი კოლექტივი იბრძვის კომუნისტური შრომის კოლექტივის საბაბო სახელისთვის. უკანასკნელ ხანებში რუსთაველმა მეტალურგებმა წოდებულ ოჯახურ მოთხოვნას გარდაამავა წიადი დრომ და სათანადო პრემია. ფილად-მწიფობელი კოლექტივმა უკვე მიიღეს წარმოების დონეს, რომელიც შედრულდის ბოლო-საბავის იყო დაგეგმობი.

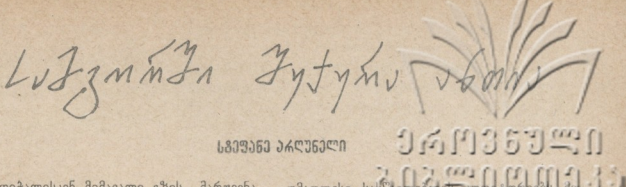
ამ საკმეში ცოტა წყლილი რიდი შექმნი მებრტენებმა. კარგა ხანია მათ დაივიწყდნენ გეგმის შესრულებლობა. არათუ დაივიწყდნენ ყოველთვინად ისინი უშვებენ რადნიემისათს ტონა ზეგემით მაღალბარისბოვან ფოლადს.

რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის ძირითადი საბოლოო პროდუქცია არის მთლიან-ნაღვინი, უნაწიებური ფილადის მილები, რომელთაც სახალხო მეურნეობის სულ სხვადასხვა დარგში იყენებენ.

ამ დღევინ სოციალისტური ქვეყნების ურთირდობამარტვის ეკონომიური საბჭოს გადაწყვეტილებით შექმნილი იქნა უნაწიებური მილების წარმოების ყველაზე მოწინავე გამოცდილება. ამ მოწინა საბჭოთა კავშირში შერჩევის მხოლოდ რუსთავის მოსახლანავი საპრომი ხუთი დღე დაკვეის სოციალისტური ქვეყნების საუკეთესო ქარხანაში, გაიზარის რუსთაველთა ძვირფასი გამოცდილებით.

რუსთაველები მარტო შრომით რიდი არიან ქებულნი ათასობით აჭური მუშა ახალბაზრდა გუგულდა მცენიერების საფუძვლებს, მშობრთაშავის შექმნილია კულტურის სახალხო უნივერსიტეტი, ტექნიკის, ჯანმრთელობის, მშობრთა უნივერსიტეტი.

რუსთაველ მშობრთა ოცნება და მიზანია — გადააქციონ თავიანთ ქალაქი კომუნისტური შრომისა და მაღალი კულტურის ქალაქად.

სართბოლისკენ მიმავალი გზის მარჯვენა მხარეს შეიღობილ ობოლისთან შეგერნით. იგი 1849 წლის არის აღმართული ნიშნად ივრის არხის გაყვანისა. ქვაზე ამოკვეთილი ასობით გავამყნის, რომ ვერცხვ მერის მეფობის დაწვეყნის არხის მშენებლობა დამთავრებულა მუხისნავალ კორინცივის დროს. სულ ცოტა ორმოცდაათი წელი, ნახევარი საუკუნე დასჭირდა მის გაყვანის, ერთ წელიწადში კი მწყობრიდან გამოვიდა, რადგან არხი ნაშეწყვლად ადვილად იყო გათხრილი.

უმაღლე 1951 წლის 4 ნოემბერი გამახსენდა... მთავალი „თბილისის ზღვის“ ფსერზე ას ორმოცდაათი ათასი კაცი უნდადაელო ტორტმანებს. ელიან ორს ის კი შეიძლება რხევი მოპირის დეუკერებსა და აპქედულებს, ლალად მთავალილებს ბეტონის ბულდარებზე და უცხე ხარის ზღვამ საბჭოებსა:

— იორი მოდის!
იორი მოვდა. მისი ბაღლები პირველად ელადიანის პარტია ტმაკავენ გაქანა. მოსუე ტბებთან იტრბიდა სიბარუსის ცრემლები, იმ ტბებებით მთავალი. მარილიანი. იორი მოვიდა იმ ადგომას სადაც ცნობასთან დროში თბილისის მუშებმა საპირველობის წოდებმა ადრინადა მოვიდა, რათა ზღვაე ქვეყლოდ, ზღვა მოსაკლდი დაგეგავებინა სამგორის წინათ უკაცროდ ველზე. ასე გაჩნდა დიდი წყალ-სარბიბიბული მოწაზე სულ რაღაც ხუთიოდე წელიწადში.

ამ ველზე, თითქმის და ლეგენდასავით შემოჩინების სამი ვიორის სიმბოლოურად სამი მიერელობისდადური ციხეებში. მათ სივეებს რომ ზღვადე, აჭური მეგდრინი ამბობენ, ლენინი სამგორშიც მოვიდა, რადგან დიდი ბულადი მათს წარმოდგენაში სინათლეს ნიშნავს.

სამგორში ელსადერების უკეი არიან... მარტამ სხვა შეუტრებოთაყ არის განთქმული პარტიის ხელით გაცოცხლებული სიხე. ეს შეუტრებია შევიწვლდის მონაწილე ამანაზე, რომლებიც თავიანთი მადლიანი მარჯვენი თქმინან სამგორის ველის სიუხვეს. მათი ხელეობით მოყვანილი ხილი, ბოსტნეული თუ ვერცხე ამხევენებს თბილისის მშობრთა სუფრას. მათს ქებათა-ქებად გაისინის მადლიანება და მარტემში სამგორის ნაყივის ბილვისა:

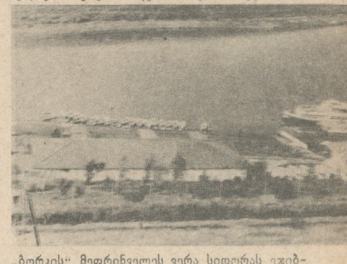
— სამგორულია, კარგია!
ნიეტა სერვის ძე სრუშნოვმა თბილისის ჩანოსლის შემდეგ პირველად ფეხი დააგდო ავაგებულს სამგორის მიწას. პირველი მურენიბა, რომელიც მან ნახა, იყო მუხრანის მერძობების საბჭოთა მეურნეობა. ეს არის ერთი მრავალთასიანი, რომელიც აღორძინებულ სამგორის ველზე წარმოიშვა უკანასკნელ წლებში. სულ შვიდი წლის წინათ შექმნა ეს მეურნეობა და სავეყნოდ გაითქვა სახელი. რიყა სიტყვა სამგორის შეუტრებზე ჩამოვარდნა, არ შეიძლება პირველად არ ასხენიო მორი კვაანბრებამ, უბრალო სათითოებელი ვიორის, სახელანთქმული მწველიყო... იორი წლის წინათ საშუალო სკოლა დაამთავრა,

უმალეხი სასტუმროს მშენებლობის ცხველებობის ფერმა არიან. ამ გადის იგი დიდა ცხოვრების გაკვეთილებს მან მცხეთაველთა გაითრება ცნობილი მცხეთას ხანოა გოტაბის გმირთა. ვრიფთო შარმანდელე მტეი ჩარის ფოთლილი — თქვა თანამა. ვეგელო შარმანდელე მტეი! — თქვა მტრინ.

თავისი შეუტრები ჰყავს ახალ სიოფელს — გამარჯვებასა; მას შენდევ, რაც ამ კოლმურნობა ჩამოყალიბდა, აგუნდა ჰინჭარაულო მეტეფრეკეობის ფერმის მწველიყო სხესურების შორეული სოფლიდან შატალიდან ჩამოსხლდა ამ აუნდა თავის მეტეფრეკეობინ — ნინო გოტურბანი, მარო ჰინჭარულთან, ანა გიგაურთან, ნინო ზვიადაურთან. მრეყალა ჰინჭარულთან ერთად ახლანას კოლმურნობის საბჭოთა მეურნეობად გადაკეთდა და მოწინავე შეუტრები ახალი ენებერთი გახაქმობენ მუშაობა.

სამგორის სასაშენ მეურნეობების საბჭოთა მეურნეობას იყნობენ არა მარტო მვენს რესპუბლიკაში, არამედ მთელ საბჭოთა კავშირშიც. მისი დირექტორი კი კომუნისტური იანვარი მოსკოვში, პარტიის ცენტრალური კომიტეტის იანვრის პლენუმზე, კომუნისტების დიდ ფორუმზე გაიბაძეს. კრემლის ადამიანები მსაჯულობდნენ პროდუქტების სიუხვის დიდ გზებზე და ამ გზებს თავის წარბოგებინა სახალდა გაყენებლებული სამგორის ველის წარმომადგენლები.

აი კიდევ ერთი შეუტრე, ამ მეურნეობის მეფრეკეობელ ქალო ქეთი კორკატაველი, რომელიც მარტევის ოლქის საბჭოთა მეურნეობა

„ბორის“ მეფრეკეობელს ვერა სიფორის ეკობრება. ქეთი „მთიანობისა“, — მარტამ ექვსი ათასი კაცი დაიბრუნა მილიონ ათი ათასი ცალი ვეფრეცხე მიღობა!

შამანა სამგორის სასმობლოს უპატავა ყველა წახის გეგმის წარმადილი შესრულებს. სულს ახალი ზღვადეობს აქეთ სამგორელების. ციფრების ერთი ორი მათი მათი სამშობლო უნდა მიპიციონ ორი ათასი მთავალი ტონა სორიკი, თოთმეტი ათასი ტონა რძე, ოცდაერთი ათასი ტონა ბოსტნეული, 9,95მ ჰექტარზე ზედათავსე. „მინდრის დიდფოსლ“ — სინიხის, გაამრავლებენ ვენახებსა და ხეხილის ბაღებს.

— ყიფელ, სამშობლოც, სამგორის მიწის ბარაკი! — მიუღწეოდრად უპატავებს სამგორი და ეს ჩვენი დიდი დღეების ძახილია.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 40 წლისათვის დავაპირებთ „ღეროზის“ რედაქციამ გამოცხადდა კონკურსი საუკეთესო მხატვრულ ნარკვევზე; კონკურსში მონაწილეობა მიიღო სამოსელ მეტმა ავტორმა. უფრობი პირველი და მეორე პრემია არც ერთ ნაწარმოებს არ მიაწია. მესამე პრემია დაიხსარა გ. ზახტაძემ და რ. ურუშაძის ნარკვევებმა. დახატულ რეკლამინდებულთა რამდენიმე ნარკვევი, რომლებიც გამოქვეყნდებოდა ჩვენი ჟურნალის ფურცლებზე.

„ღეროზის“ რედაქცია გულითადად მაღალია უცხადების ყველა იმ ავტორს, ვინც მონაწილეობს მიიღო ჩვენს კონკურსში.

ბიოკრიტიკა...

გულნარ ბახაძე

ნახატი ვ. მონინის

მანვიც წამგალი მთავარ ისეღებოდა ვინაყარა. თოთხში პატარა ბავაშვ ვაიღივო. ტრილო მართო. დაგ, დაგ, დაგ, დარჩა აკვანი. ბიჭა ტიროლს უშავა. უფროა შუნიხეული წამოვარდა ლიგინდაწ. აკვანს არტაბი შეხნდა, საბანი მოართო. ბავშვს ამოვიანა რომ დაუხარა, შენიშნა: ბიჭუნს მარცხეა უფხი ხარისხში გახლართოდა. დედამ სხვა ვერაფერი მოისარა, აკვანს ხარბა გამოსიტხს და ბავშვის ვარდისფერ ფეხს გვა მისცა. აუფრა ბიჭმა.

— ენაცვალოს დედა, აკვანში აღარ ტევა. — ლომილი აუთამაშდა სახეზე ეტევაში. ბავაშვ ბელში აიტაცა, ფანჯარასთან მივიდა. ახალი მთვარის დახანების უნდა ინტარო რაზე და ავანისიღებდა. — ეტემაშია მაშ, მოაჩინა. ასე იტროდა იგი და ბავშვიც მამის მუხლებზე დასუქებულნი შესხებულენ მოვარეს: ეტემა — ბიოს ჭიქილ კაბას, ბავსამ — თობს, ნაკო — სტენს. თოთონი მამა კი ნადროდა — ილიან ჩემს რაჭში დაბრახნა, უწყნარს წაუღო მავა და მეტი თინდავ მოკლაო.

ეს თვი უმწარველი რაკველი გლეხის ოცნება. რომელიღ ღუშმაპარის საწონველი თაისი ქვენიდან შორს ვადავქურდოყო. მოტყუვდა მამის ხილი მტერეველი. მარტო ხილი კი არა, მიიღო სოფელი. რაჭში უმწარველი დარჩენილმა გლეხებმა ადვარის მათურის — ეკვანისი მთების კალთებზემ მოაშრებულნი პატარა ხოლმედი. უმწარველიანი ადგლითა, კაცს თოვლ გვირის, მიშლილი როგორ მოაღვინა, იზრახებდა ხარბის ოსოლი. არ უტეჭიარო რაკველს.

ველეს. რომ მიწას იქაც ჰყავდა პატარონი. მოჩარხადერ ტუფლებიანად დავარს იძლივდა. მოსავლის ნახევარი გლეხს მიწის პატარონს. თვის უნდა ჩაეხატებინა. თოთონ კი იხედა შვიტის ტრიქოდა. სხვა გვა არ იყო. იღლებრეს გამოსავალი უნდა ეძენათ აი, აღ. სოფელში ქაოხებულმა ხოლმის ვარტავი იქნეს საწმუთოდ ვაგულა.

სწორედ ამ ღეროს, უნდაველი დარჩენილ გლეხებს „შუარველი ანგლილი“ მოკვლინა. ადვარში 1911 წელს ერთ-ერთი ამგრეთელი კომპანიის მესვერეი ჩამოვიდა და აცხადა ვულვატებშიღ გლეხები „იპურგეშო“, აშენებს დადარარ. ამგრეთელი საქმიონის აქტუსე მასწავებრა წამოვიყო, მათ შორის ხილი მტერიცელდი.

— ფულს ვიწვი და ცოტა ხნით მაინც ამოვსოქურთავო. — დაამოვდა თაისიანთი უტეო ქვეყნიველ მამაგლემა ხილი. ამა, ვეს იფიქრებდა მაშინ თუ ხილი მამეღ ნეს და ბარსედელოა. ადვარის მიშავალი მამა გულ მაქსიმლ შეხება, თაის უფროსი მარტოს. იგი ტობირეცკი ერთი ეკავის მოქაფარედი დასდომიდა, სოფელი აუკრელ დაუხვდა ხილის. კობრტარველიტორ ბანდა დაუფორებინა იქუარობა და რაკველები კახეთს ვახიზოლუვუნენ. ლეკადებში, თავად ქანდიგის ადგილამაშეული დახატებული გლეხები გოჯულ ტეკს გოჯადენენ, სოფელს ამოქნებენ, დედა და ღამ შრიკომდენენ, რომ უსახილად დარჩენილებს ეჩრეტენ თავი უფარეთარ. ხილი ვულვატებში უსტეკრებოდა სტალილოთა ტანქვეს, იგონებდა თაისი ილვაგაშუკვებ შრომას სხვის ქვეყანაში.

სხვიბი ქურბებს, სხვიბი გებებს

მეკობელი იყო ხილი. ილვადავ. ვიქუქულს, იქურტ გუბატკილის და ხარბებულს რამდენჯერ უნდათა ხოლმე: ეს გვა რაკველებს რომ მისცა. მათ ხელს ძალი არ დასუქვდაო, — სულ ღეროს დავიხადე, წყალა არ მქონდა და ჩემს სოფელს ვერაფერში გამოვიყვანე. — სისწრაშით იცოდა სილი, თან ახლი ამებით ვაზარტებულ და ვახიხელებული იმდენად დასქინდა: ტყენ სხვა დედა ვაკოილდებდა, თს თებრებოთა ბენდირებას მოუტანს ვაკოილდებულ კაცს, ბოლოებს შარავები შეესცხად, ასწავლით შევიღებს, ტყენს ერთიც ჩემს სახელზე გვის მწებებელი გამოზარდოთ. გვა—მეზობლიანდ მემოხლამდე მძობის ხილია. რაკველებს საურემ გვაც რომ ჰქონდოთ, სოფლიდან სოფელში, არ აუერებოდენ. დამაზა რაკველებს უნდა წახოს. იმ მისსელები გვა უნდა ჰქონდეს კაცს, ამ ნადრობად სილი მტერეველი ადვარში ნამავალი მთვარის დანახევე, ამას ნადრობდა უტეო ცნაქვეშ და სკაფელის წინადა.

„ოქნება ბავაშვ აასრულოს ბავშვს სანუკეთარ წადლი. — გავუთავაზრბა ეტემაში, მთვარეს თავალი მოართო და ბავშვს შეხება ვიძერ ერთი ცოდა ბიჭი კაცი დადებოდი. ეს დედა ხილიცა შროი იტევა და დღეს მაშინ.

მაგარ, დებო, როგორ ვაფარინდენ წრლები: ბავაშვ, აკვანში კი არა, კარტხილი მოღის შუბრიბიდა.

— დედი, დედი, მის იტევი შენი ვინ გინდა ილო შინა შული: ექმი, მასწავლებელი, თუ ბენერეტი? მა, თქვი, თქვი ჩქარა. — ხასციებია ბავაშვ დღეს.

ეტემა თავაზანბენულია, როგორ მოიქცევი? ვაფხრებელი შული თაისი უტეირი? ვაიყო სხვა ჰქვს დღეს ბიჭს და დღის ხარბა ვახტებოს, მერე სანარეტილი რომ ვაგუხდეს?

— შულიო, მოვარია შენ ჩას ფიქრობ. მე თუ მკითხობ, მინდა. — აშენი ვიცი, ბიჭები, სახლები ქვეყნას, ხალხს გამოაგდე, დღეს მტერი მამა უნდა? — ღლეს წამოხილველდა ეტემაში.

— ეცილი, ეცილი, ამას რომ იტევიდა, — ხარბარება ბავაშვ ბელში ატებებელი ტეუბას ვარტეო ატარებულა.

— ახლა რა გუბენ? შული უკვო სტელებრე აცხებს, ვატეო, ერთი ხელი გავქვ, დალბობს როდის მოგტანს, ხომ? — აჭარებდა ქეარს ეტემაში.

— ასე, ჩემო თილი, არ დაგეოლავ, სულწაღლი ვარ, მარტო მე კი არა, ყველა დედა ბავაშვ არა დასაბეჭულა ბავშვს და სახლს არ ქვევს, აკვანში ურეებს და უკვე იმას უტეობოს ფეხს როდის აიღვას ფეხს როგორც კი მიღებს, სკოლას დაუტეებს ოცნებებს. ბიჭებს, რომლებსაც უცნარავთის, ჩქარობს შულის მომავალი.

ჩქარობდა ეტემაიც და წრლებიც.

თოქობს ღედის სუფრებში ხოსდელო უნდა ვაკოილდენ.

— ენო ღედის ბავაშვ ნანაწილი ქოხე მოივდა დღეს, ბიჭებს მამუნენ, ბიჭებს კი არა, კაცებს, ბავაშვ დღემ შეგინდა და მისი მამაბავის ხელები წარმოვლენ მტერს მამაბავის ქოხე არა მტერის სხას წინადავდებულს წაქსადებოდა თოქობს და უტესს უსულად იყო ძველებურად ვასწავლიდა მათ.

— ახლა რა იტევის, ჩემო ეტემა?

გვა გინდა რაკვეში ვაკოილდენს გვინდა? რა ხანია ვაწუნდა ხელები შეხები, ბიჭები, ვალაზაზა შენი უწყარაც, კურტარება იქცა ბავაშვ არა უტევი?

— აჭარებოთ? — აჭარებოთ ცოლს თილი.

— საქმის მტე რაა ქვეყანაზე? ჩემთვის სულ ერთია, ნად აკვანს ბავაშვ ხელს — რაკვეში თუ სხვაგან, ილონდ ვნახო მისი ნახელო, — თაის „იბარტობდნა“ ეტემაში, მავარას რაკვე შვიტობ, ბავაშვ მოსკოვში ვაანწილეს სანუშავოც, „შეივარდა“.

— განა აქ საქმე გამოილოთ? იმ ხისორტეზე?

— ვაკილდი, შე ქალო, იმის მავგერ რომ ვიხარებო. — ყველას კი არ აგუგინან იქ უსოფლ საქმე კარავს ეტეს და პატევი მიტომ დახრ. უნდა დაუვაშობდეს, შენი კი... — ვაქურთა ქეარა.

ქეარის სიტყვებით ვაგნებდებოდა ეტემაში თავი ინუგუდა — არაფერია, მომწინდელი და მამუნე მასთან ვაგნდებო, მე შენი ბავაშვ, მძელი მოსკოვში წავსალო... ჩო საბათი ხაფივრადები. * * *

1958 წლის ივნისს ბავაშვ ლიბედა მისკოვის შუბრებშია რაკვები სხვადა სხვაგანა ინტერტემა თორატევი ბიჭის აკვანში მიიღო მონარელოთა აკვან არა დამწუქებულდა ქეარ მოსკოვი.

— იცი, ეტემაში, ამ ღმინარს ნაპირებზე, ნადავ ახლა ბავაშვ ხელს აგებს, ბებრე ღელს ბავშვობაში იმ ბავაშვს ეთამაშია, — უფროსი ცოლს თილიან, — ღვეთონი შავწებო თორენო იმ სახარისგო. ბავშვები იმთავივად იცნებოდენ ვენერებოდა, მარტომბავს ვაკილდებდა რაკვე წამოხარადენ და დავუტეადენ, ბებრე ბავაშვს ნადწელი ლევიოეა შექვან პატარა შემობრებისგან, ყველა მავანს ხსელგლემა შემობრებდა მათ შორის, რომ უცხადებდა თინამწამული აღუქნადრე ბარტაროცი იყო ჰოდა, იღლიათა ის ადგლი. იქნენ შენი შუხვალს დიდი მომავალი ელოდეს... * * *

— დედა და მამა მითბობი ვადებოთ... როდელ ბავაშვს მოკლა არ ჰქონდა. ხილის ბავაშვ მწებუნდეს ექვს თვეში უნდა ადგმობებინათ. ბავაშვ ღებრ დღეს წყარდ ნუ ნახებოდა, მინე ვერ მხავდა მავარას აჭარავა თოთონი შეწეოდა. ჩამოლო, ეტემაშიც მტე რა უნდა, მამუნე ვაფარინდა შეგოლან.

მისკოვის ვანერი პრისკოტეო აკ...

ტობოუსი მინავალი ედემია თავის ადევნება ახალმურებულ ღამას კრახუნებს, ხარაჩოებს ჩასმულ სახლებს, უცარად გული აუფერდა. ფაჩარას აერა. ატობოუსი ზღაზე შიდა. ედემიას ტანში წრიალი შეუდა. სპაზე ვერ დათბა. შიდავარებს შიდა: ისინი ფაჩარას ციკიბუბოდნენ... როგორ არა თქვას ახლა ედემიამ, რომ ეს ზურგბინასი ხიდი მისი შვილის აკვეთისაა.

შეუფლავა სისოცხდ. — ამიოზ. რ ედემიამ... და კვლავ ამხვე ჩიოდა შინდარუნებზე. — წე გადარბიე, — ჩივდო ხილნით დაუვაჯე თოდო, — მამა შენი ერთი უწყალოდო, ბეჩიო, გლბი იყო. ხელგაწალოდო შიგადა სხვის კარებზე. — შვირი კვდებდი, მიშეუდოდი. მაშინ ქარეფი კაცს, სყოლა და ხიდი ეს არა, პური გასტობოდა. ამ რკვეპ უწყალოდო ის დღადი და ჩინი მამა, ისე გაუარდა, სხვის არაფერში ჩაიჭრებოდა. ბევრს უწყებდა და ჭინის კიდებდა ჩვენთან იომებდო შვედას, ავადნებდას ერთმანეთში მიმოსვლა უჭირა. ჩვენ ქვეყანასთან მისახველი გავ სურთ გაყავანო. პოდა, გვა რომ იქნება, მწიხილბ მწიხის როგორ მოკლავ, პურსაც მაწავდი, მარილსაც. ამ კარგ საქმეში შენს შვილს წილი ექნება. უნდა გაიხაროდეს, შენ ეს უწყებებო.

დაჩაზე ხილის აგება. პროქტით ხილის საბარგებლო ხინების საფუძველზე და ჩაყოფილი. ასეთი ხის საბარგებლო ავადნეთი პირველად იგებოდა და ხილის მშენებლობა დიდ შრომას მოითხოვდა. ხილის ბუნების ბურჯი ბუი თვეში აშენდა. კენეა ინტენსივობა მშენებლობის აგება მოწინავე მივიღო გამოიყენეს და სულ მალე ხილი სექსპლანტაციოდ გადასცეს. ხილს დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ავადნეთის ეკონომიკის განვითარებისათვის, აქამდე ამ გზაზე ავადნეთი აქტიუბეითი და მსურბითი უტყობილდებოდა. ამიერიდან იგივეა სატერითი და მსურბითი ატობოუსისა. ავადნებდა ხალხს ლესავდა ხილის მშენებლებს, საბჭოთა ინტენსივობის ჩვენებს.

არის? მოიწინავე? მოიწინავე ენაა... უტყობილდებოდა ხილის მშენებლობა.

ხაზას ღღის წერაღზე ღილილი მოგია. პასხები არ მოუჭრება, რადგან ხინისებ ინტენსივობა, რადა წარდა, თითონ მოუჭრებოდა დიდ და ავადნეთის მშენებლობა. ავადნებდას დღისწინავე უნდა მოყოლოდა უნდა დარჩენილი საბჭოთადა წარსული მშენებლობის გამოცხადება. მდინარის დაუბნებებზე ბედ ცნე, ტურული ხომ არ გარკვე ამო საბარგებლო კახა, მოწინავე შენი მშენებლობა და შერც იქვე ჩვენთან ჩამოვიღო.

სადაა ბევი ვარსხის, ქართობა და ნავიოთ ამოხსნებოდა. ჭრბმხებში საბარგებლობა და სახლები აუგებოდა, არ კვრადგებოდი ტტრიაში ნარის ცვალი არა ჩანს. ახლა ამ სპორტის დიდებულმა სხაბლე წამოკითხილი.

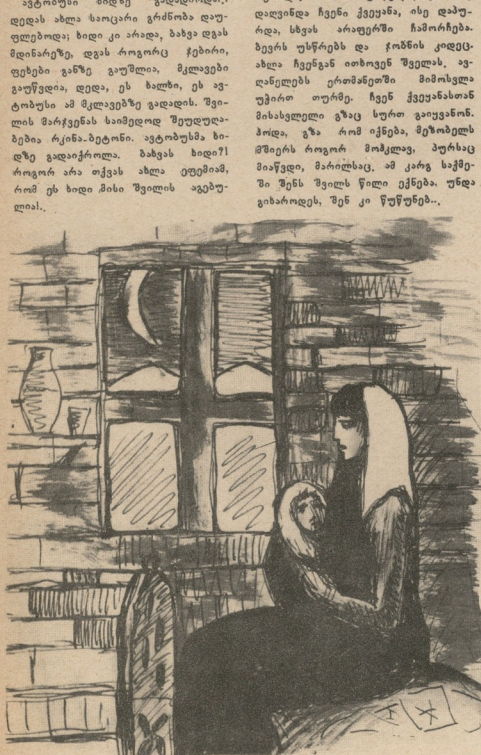
ოზრება თბილისი... სახლები წუთობით. — თუჩობოდა ბავშვი, — აი, აქ ხომ შალი ხილი აიგებენ? ამ უჭირსაც მოდიანი დაშვებენ... აი, აქ... — ხაზავა ახალ ედემიას ვინცხებოდა დღევანდელი თბილისის აწყოფიო ვო ხარბებულა და მის ხვალსწინდელ დღეზე ოცნებები სახე ინტენსივობა.

ნამვლა მოვამე ფაჩარაში ცეკრებოდა. გულავადილი, მხარბე ვაშლილი ხაზავა ტახტე ვაშლილიყო. სახეზე ჩრინისებრი დახვეობა, ეცნა.

ედემიას სასოუშალოან ერდა. ჩე მოვას ქმეავდა. ბრეყვიალა კახა მოვავა ბელში და ფიხიბლად, ჩუმად, გვერდინოდა იხარასის, ამიოკო, ვაშლი, ვაშლი... შვილის დახვებდა. ხაზას გრძელ ფეხები ტახტე არ ცეტილა, იმას იქეთ ვაგავდა. ედემიას აცვანი მოვავინდა... ხარბითში ვახალბოული პატარა თაიო.

ფეხები ტახტის იქეთ გადოურია. დედას ენოწა: — ხაზას წინ კვლავ დიდი სააალი აქვს, ეს ფეხი ბოლოე ვერ დაიტბევა.

მინაწენ ნამვლა მოვავრ იხდელი მარდა ფაჩარაში, ინტარე რამე და აესიროლებდა, — მამა მოვავინდა ედემიას. მინარჩი შვილს სიყვარული გადებდა... ივდათაო წილის ვაშლილი კაცია. დედამ ვერცხელში ამოწალოდა კახა გულში ჩაიკრა. მოვავრს შეხედა, ხაზავა აფერტი ჰქონდა ნატივია. — ნტავა ვინ იქნება ავადნეთი გაკვეციდა ხაზას მხარბამხარ? ხაზას ცვალი ავადნეთს. უნდა აწერის გუჭები, ხილები. გუჭები წინ, გუჭები გარეთ, ხილი ბოლოე ვერ დაიტბევა. გვა შეწილიდან მწიხილმდე მწიხის ხილი და ხაზავა — ამ ბილის მშენებლობა. კვლავ სააალი აქვს, სადალი ხაზას უფრო დიდი, ნათელი მომალოხავენ.

მუდამ დედა როდია შვილის მასპინძლი შვილი მასპინძლობს დედას. ხაზავა წვეულება ვაჩარა, ხევი რტობოური მოვიდა მაშინ — ვალოდა ახალყოფი, ნიკოლოზ კარდკინი, ტლიდა კანანევიჩი... ახალი მოყოლოდა მშენებლობა. ედემია უყვიცინებდა მამ, რომედილავ ტურნალეშა წყაობისა შვილისა და მისი ამხანაგების შვილი.

— დედილო, ჩვენ ხაზავს ვერ ავადნებოდა, კვლავ ერთად ვაშენებთ, — წამოვიდა ნიკოლოზს. — ავადნებო? უტყო ქვეყანაში? მამაჩემს სხვის ცინებემ ცტობერებამ

ედემია დუმდა. დედას იამაუებოდა: მისი შვილი ხალხში რომ ერთი, კეთილ საქმეს ესახურებოდა, მაგრამ შვილიან ვაშორება გონების უფორიქებდა.

იმ წელს ზაფხულში ხაზას თავის სოფელში არ ვატარებოდა. ავადნეთის მცხუნარე მზე რუჯავა მის სახეს. ცხელ კუნებებს მინაჩარე ანდა რ უტყობიდა, ამ მდინარეზე სახელო ინტენსივობა მგვობრობის და სიყვარულის ბიდი უნდა ვადელო. ხილს პროქტით თბილისილბა აქტიუბეტიტარებდას არაქმს, ავადნებდას არა მარტო პროქტით, ქარავილი ოწ. ენარებებე დახმარებს. არც ისე იოლი იყო მდინარე ან-

იმავე ზაფხულს ხაზავა ღობებანძე საბჭოთა სექცილებთან ერთად ჰინდუსტრუი ათენდა და აპებდა. ავადნებდა ხალხის დიდი ხნის ოცნება იყო თაივანი ქვეყნის ჩრდილოეთი ნაწილს სამხრეთში შეეერთებინათ. ბევრჯერ ეტადნენ, თურქები, მინის მიღწევის, მაგრამ სურვილი სურვილად არჩებოდა. ახლა კი ეს სპეციალიზირი საქმე ფუტების ისინდა. მაგილოტი ავადნებდა ვლბებში ჰინდუსტრუის მშენებლობაზე საბჭოთა ინტენსივობის შიდა სტუმრები იყვნენ. ერთ-ერთი მთავანი, ახლა, ხაზას დაუბლოვდა. როგორღაც ამის ვაგო, ქართველ ინტენსივობის მწიგანე ღობია ჰუვარებნიაო და თორმეტ კოლომეტრს ვადავდა, თურქები, თავის სოფლიდან, დაქარაღვდა და გურჯინ მათწადა ჰინდუსტრუზე.

ერთ დღეს მოხუცმა აღმე უტყუებოდა რამ მართავდა. — ვაგავე, ჩვენთან მიდიხარ, ამა შენ ავადნებო ქალის კახა და ქოშინია ბევიწი, პატარაშლს კახას მიაჩთვენ საშუაზად ესეე ჩვენან — შენს მოწინავე პატარაშლს. ერთხელ ამ კახაშიც გამოწვევე და ავადნებოდა ვაგვიხსენე. — უობრა მოხუცმა აღმე და გურჯინ სიყვარულილი ვადაკოწა.

ახლა უკვე არც ისე მალე ვადიოდა დედა ედემიას გული ვადილია ხაზას მოლოდინში. ქვეყანა, სადაც მისი შვილი იყო წასული, მისთვის საიყვარე ამბობოდაც ვაგებ. დედა მუდამ ეჭვირი ამხავს ტიხმა იყო ცოცა აქ უამირას ვაშლიწურ ზაფხუდა როგორი იყო ავადნეთში ნებოდა რას ჰმენე ავადნებო? უშელოფერი უნდოდა ვაგო ედემიას. მამა შე უწარმადავებოდა, წყებები და უფრო მეტად ავადნეთში წამოვიდა წაყვებდას ცინარებოდა.

ერთ დღეს ედემიამ რადიოთი მოინახინა: საბჭოთადა ავადნეთში აგებულა საბჭოთა სექცილებების ხეივული აგორდობის ინახული და შეაქო. ედემიამ მამიწევე ხაზავასთან წერილი აწვინა. „შედიო, მაქვთ ჩვენები ყოფილი“. შენი უნებლობა ხომ არ უნახავი რამე? თუ ნახეს, რა ვთხო-

მსოფლიო ბაზარზე

პ. ჩერნიკი, რ. მარკაიძე.

საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის საქმის უფროსი ინჟინერი.

თბილისის კარავის სახელობის ჩარხ-სამუშაოებელი ქარხნის შიგნით დასაწყისში დასრულებული უცხოეთში იგზავნება.

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ საქართველოში უმატავიერად განვითარდა ინდუსტრია, შეიქმნა მრეწველობის ახალი დარგები, აშენდა ახალი საწარმოო გვიანტები.

დღეს ჩვენს რესპუბლიკას ყოველწლიურად უცხოეთში გააქვს დაახლოებით 70 მილიონი მანეთის სამრეწველო ნაწარმი (ფაქების ახალი მასშტაბით).

ჩვენი რესპუბლიკის სამრეწველო ნაწარმი იგზავნება: ამერიკის შეერთებულ შტატებში, გერმანიაში, თურქეთში, იაპონიაში, ინგლისში, ინდოეთში, ინდონეზიაში, იტალიაში — უცხოეთის 54 ქვეყანაში.

მიმდინარე წელს უცხოეთში პირველად გაიგზავნება წყალქვეშაფორებიანი კატერები და თვითმცვლელი კატამანჩები. წყალქვეშაფორებიანი კატერი შეიქმნა თბილისის და ტბენიკის უკანასკნელი მიღწევას, რომელიც პირველად საბჭოთა კავშირში შეიქმნა. ჩვენს რესპუბლიკას წილად ხვდა ბუნდოვნება, ეს კატერები ერთ-ერთმა პირველმა წარუდგინოს მსოფლიო ბაზარს.

საყოველთაო მიწონება დამიხატურა მსოფლიო ბაზარზე ჩვენი რესპუბლიკის წარმოების მრავალმა ნაწარმმა, მათ შორის თბილისის

სის ბიძრომეტეოროლოგიური ქარხნის ხელსაწყოებსა, ჩარხსამუშაოებელი ქარხნების ლითონსაჭერებსა და სხვებზე ჩარხებს.

ახლა ჩვენს რესპუბლიკას არა მარტო გააქვს უცხოეთში თავისი მრეწველობის პროდუქტები, არამედ მნიშვნელოვან მონაწილეობას ღებულობს იმ თბიქტების მუშაუნებლობაში, რომელსაც საბჭოთა კავშირი დახმარების სახით აწარმოებს. ყურნითურად სუსტად განვითარებულ ქვეყნებში ჩვენი სამშობლოს გვირგვინურ დახმარებას განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა აქვს აზიისა და აფრიკის იმ ქვეყნებისათვის, რომლებიც მთვრე მსოფლიო იზის შემდეგ, ხანგრძლივი ბრძოლის შედეგად ეროვნულ დამოუკიდებლობას მიაღწიეს. აზიისა და აფრიკის დაახლოებით 15 ქვეყნის წარმომადგენლები აღფრთოვანებით ხარხარაობენ იმ პროდუქტების ხარხარსზე, რომელიც უშუალოდ საქართველოდან მიდის.

ჩვენში მოიპოვება მრავალი ღამაში ფერის მარმარილო განსაკუთრებით გამოირჩევა ლობოტის თეთრი, საღიეთის მოწითალო, ხაშის საყვიალოური მფერილოების მარმარილოები. ლობოტის მარმარილო ბაზარზე პირველად 1930 წელს გამოვიდა, მან მნიშვნელოვანი დიდი ყურადღება და

გვერდში ახოვდა. მსოფლიოში განთქმულ ავსტრალიის მარმარილოს რომის კონკრეტული გასაწილია. ჩვენში მარმარილოს განსაკუთრებული წესით იღებდნენ და ამრეწველობის მსოფლიო დიდმა მწრეწველობის მონაწილეობაში წინასწარ ჩვენი მარმარილოები მნიშვნელოვან როლს შეასრულეს. მსოფლიოში მრავალი ახალი მარმარილო მრეწველობის მიზნებისთვის გამოვიდა. მარმარილოები მარმარილოები.

თბილისის ბიძრომეტეოროლოგიური ქარხნის ნაწარმი.

საყუხოსიუმ სიქიქიქი

მრავალფეროვანი ბუნებრივი სიმდიდრით, ბალნეო-კლიმატო-რესპორტული რესურსებით საქართველოს საბჭოთა კავშირი ერთერთი პირველი ადგილი უჭირავს საბჭოთა ხელისუფლების პირობებში წარმოიშვა და მუშაობდა დიწყო საკურორტო სამკურნალო-პროფილაქტიკურმა დაწესებულებებმა წყალტუბოში, მცხეთაში, საირმეში, შოში, ახტალაში, სურამში, ჯავაში, ბახმაროში, დარიაში, ლებარდში, ცაიში, ჯორჯოში, თბილისის ჯგუფის კურორტებზე და აფხაზეთის და აჭარის ზღვისპირა კურორტებზე.

ძირფესვიანად რეკონსტრუირებულია მსოფლიოში სახელგანთქმული სასმელი ბალნეო-კლიმატური კურორტი ბორჯომი, მაღალმთიანი კლიმატური კურორტი აბასთუმანი, ზღვის სანაპირო კურორტები ვაჯრა და ახალი ათონი. ამ კურორტებზე აღმოცენდა გიგანტური კომპორტატული სასაბუხა-სანიტორიუმები. ისინი გახდნენ საკავშირო მნიშვნელობის კურორტებად.

წყალტუბო პირველყოფილ, მიწურებულ სამკურნალო ადგილიდან ჩვენს თვალწინ გადაიქცა პირველხარისხოვან საკავშირო მნიშვნელობის კურორტად. მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დახმარების პირობებში შეიქმნა საშუალება თბილისის

გოგრიდან-თბილისი წყლების ბაზარზე წარმოშობილყო განხილული სამკურნალო საბაზარი დაწესებულება — პირველი მერცხალი მონაგალი დიდი ბალნეო-კლიმატური კომპლექსი.

საბჭოთა ხელისუფლების პერიოდში დიდი მუშაობა გაიწვია საქართველოს, როგორც ძველი, ისე ახალი ბუნებრივი სამკურნალო ფაქტორების მეცნიერულად შესწავლისათვის.

ამ სამუშაოს სათავეში ჩაუდგა საქართველოს კურორტოლოგის სამეცნიერო-საგუფო ინსტიტუტი და მისი ფილიალები სოხომში, ბათუმში, წყალტუბოში, თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო და ექიმთა ბუნებრივი სამედიცინო ფაქტორების მეცნიერულად შესწავლისათვის.

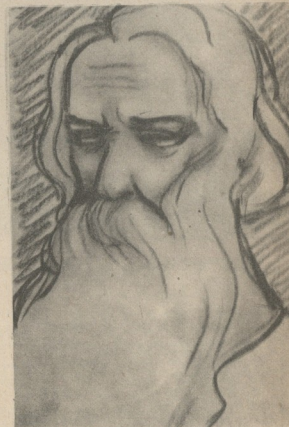
მეცნიერული დაკვირვებით დადგინდა მალდი მთის კლიმატური კურორტი აბასთუმანში ტურბერული ჰოლით დაჯადებულთა მკურნალობის დიდი ეფექტურობა.

მთელ რიგ კურორტებზე ჩატარებულია მუშაობა მნიშვნელოვანი მეცნიერული მუშაობა, რომელთა საფუძველზე დადგინდა მკურნალობის მეთოდები, ჩვენებები, წინააღმდეგეუბები და კურორტული ფაქტორების მოქმედების შექანაში. გასულ წელს საკავშირო და ადგილობრივი მნიშვნელობის კურორტებზე

თაბორი და საჭოთა საპირი

ვერცხული

პროფ. ჯ. ბერიძე

საქართველო მაღალსარისხოვანი ღვინის ძირითადი რაიონია საბჭოთა კავშირში. საქართველოს ღვინოები გამოირჩევიან თავისი გესტრუქტივობით, ღამაში შეფერილობით, ნაწი თავივლით, კარგი გემოთი და არომატით. ამჟამად საქართველოში 500-მდე კარგი ჯიშის ყურძენი გააქვს. ყოველწლიურად საქართველოდან მრავალი ათასი ტონა ღვინო გააქვთ საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებსა და დემოკრატიულ ქვეყნებში — ბულგარეთში, ალბანეთში და სხვაგან. საქართველოში დაყენებული ღვინოები თეთრი, წითელი, ნახევრადკიბოლი, შებავრებული, სადესერტო, შამპანული და კონიაკული საყოველთაოდ ცნობილი გახდნენ ჩვენში და უცხოეთში.

1958 წელს საქართველოს ღვინოებმა მონაწილეობა მიიღეს კონკურსში ლიუბლიანში (იუგოსლავია) და ბუდაპეშტში (უნგრეთი), რის შედეგად უჭრისა და ვერცხლის მებღებელი მიწებიც საქართველოს ღვინოების 18 სახეობას უჭრის მდელით დაჯილდოვდნენ აგრეთვე ქართული კონიაკები „ქინსელი“ და „ოს“.

ჩვენი რესპუბლიკა ხარისხივანი ჩაის ქვეყანაა. საბჭოთა კავშირის ჩაის წარმოების 98 პროცენტი ჩვენი რესპუბლიკადაა მიდის. 12 მილის თბილისის სპირტის სასახლის ტერიტორიიდან 6 ს. ს. სურ-შიგმა თქვა: „არ მინდა, რომ

სხვა ხალხებმა ბრალად დამდონ რაღაც განსაკუთრებულ მიკრო-ძიბება თქვენდამი, მაგრამ ვფიქრობ, რომ სასებითი სამართლიანი იქნება, თუ ვიტყვი, რომ ჩაი, რომელსაც საქართველოში აწარმოებენ, საუკეთესო ჩაია მსოფლიოში“.

საქართველოში უძველესი დროიდან მისდევენ თამბაქოს კულტურას ჩვენი თამბაქო იგზავნება არაბთა ვაჭრობანებულ რესპუბლიკაში, შვეიცარიამ და ზოგიერთ სხვა ქვეყანაში. უცხოეთში დიდი მოთხოვნილებაა ბორჯომის წყალზე. ამასანაგმა 6 ს. ხრუშიგმა გასულ წელს გენერალური ასამბლეის XV სესიის ერთ-ერთი სხდომაზე დიდი შეფასება მისცა ბორჯომის წყალზე. „ძალიან კარგია ბორჯომი, — თქვა მან, — ეს საბჭოთა მიწერალური წყალია. ვისაც არ გაუსინჯავს, ვურჩევ გასინჯოს“.

საქართველოში უცხოეთში სახელი გაითქვა არა მარტო სამწვეწველო მოწყობილობებით და პროდუქციით, არამედ მეცნიერების, ტექნიკის, ლიტერატურისა და ხელოვნების, სპორტის საუკეთესო მიღწევებით. დღეს მთელი მსოფლიო აღიარებს ქართველი ხალხის მაღალნიჭიერებას. ჩვენი კულტურულ-ცნობილი კავშირი უცხოეთთან კიდევ უფრო განამტკიცებს ხალხთა შორის მეგობრობას და მეგობრობას.

მუშაობდა 154 სანატორიული, დასასვენებელი სახლი და პანსიონატი 23.313 საწოლით, სადაც დაიხსენა და ჯანმრთელობა აღიდგინა 330.570 კაცმა.

საქართველოში საბჭოთა ხელი-სუფლებით არსებობს 40 წლის მანძილზე დიდი მუშაობა გაწეული ახალი მინერალური წყლები აღმოჩენისა და არსებული წყლების ვადები გაძლიერების სათვის, წამება კურორტების განვითარების გენერალური გეგმების შედგენისა (ბორჯომი, წყალტუბო, ქობულეთი, გაგრა, სოხუმი და სხვ.), აგრეთვე კურორტების სამთო-სანიტარული დატვის წონების დადგენისა და ზემდგომ ორგანოებში მათი დამტკიცებისათვის.

ორმოცი წლის მანძილზე გამოქვეყნებულია 600-ზე მეტი მეცნიერული შრომა, რომელიც მიძღვნილია საქართველოს კურორტების და მათი სამკურნალო ფაქტორების ყოველმხრივი შესწავლისადმი. გამოქვეყნულია სახელმძღვანელოები კურორტოლოგიაში, დამწვება მრავალი მინერალური და მეცნიერულ-პოპულარული ლიტერატურა მიძღვნილია საქართველოს კურორტებისა და სართილ კურორტოლოგიის სხვადასხვა საკითხების შესასწავლად. საქართველოს კურორტები სამბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის მუშაობის მსურველობის შედეგად შემოიქმალა განმარტოების დატვის სასმელებში ჩაღა.

პროფ. გ. მელია

ოცდაათი წლის წინ, სამიედაათი წლის თაგირი გწვია საბჭოთა კავშირს. იგი ეწვია და სულით ისრავფიდა ამ დიდი ქვეყნისაკენ. მას არ აჩერებდა არც ღრმამოხუცებულობა, არც ზვის სიძირე, არც შერყეული ჯანმრთელობა და არც სხვა რამ სინებელ. მას ეწვია და წყურვილი თავისი თავითი ენახა, რაც მანამდე სძინია საბჭოთა კავშირზე. მას უნდოდა სწვევდა ახალ სამყაროს, რომელიც არც ერთ ქვეყანას არ გავდა, სამყაროს, რომელიც დიდმა ოქტომბრის რევოლუციამ წარმოიშვა, რომელიც შექმნა დიდი ღვინის პარტიამ.

საბჭოთა კავშირში ყოფნამ რაბინდრნატ თაგორზე დუიწყინა და აღმსაბუთებელი შეიპოვებინა დატოვა, რაც სათანადოდ გამოხატავდა თავის ინტელი წიგნი „წერილები რუსეთზე“.

ერთ-ერთი თავის რუსილში წერს: „ბოლოს და ბოლოს მე მივიღე რუსეთში. რასაც მე გვხვდა — სასუპარბო ის არ გაეს სხვა ქვეყანას“.

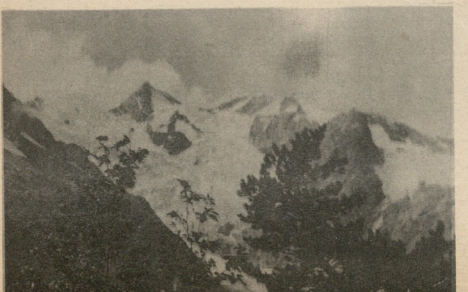
მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე თაგირი ცდილობდა განათლება მიეცა რაბინ ხალხისათვის. მას რაღაც დაუჭერბოდა მიანდა თუ სა სრუდაც ედებოდა განთლებდა საბჭოთა კავშირის ხალხებს. ამ ამბავთან ერთად თაგირი ეკლესიებიც აღნიშნავდა იმ სიმძიძეს, იმ დუბორს ზედს, რასაც კოლინოზატორები მის ქვეყანას ასული წლის განმავლობაში თავს ეხდებოდნენ. „წამოიღებინე მხოლოდ — წერდა თაგირი, — შიშობა ინდოეთმა გამოიქვევა გასუქებული ინდოეთის ინტელიში კი მიზნიათ — ინტელის საშუალო კვება ეს ინდოელების დიდი ჯილდოა. დღეს აღუჩებელი ინტელის პატარა რილს რიდი თამაშობს კაციბრობის განვითარების საქმეში, მაგრამ არ არის იმასზე მეტი უბედურება, რომ საუკუნეების განმავლობაში მას მიზნობა შეეცადა სხვა ხალხებში მერე არ არის რომ ეს ხალხები მიშობლობენ და აცეაოთ მიზნები! მართალია ხანდახან ინტელსულებს მისილი უჭირ იმასზე, რომ პაშვილობის მოთხოვნა ცოტათი მიწვ გაუუფრთხილეს ცხოვრება ამ ხალხს, მაგრამ ავგი ეს წელი გავიდა და ჩვენ არ მივიღია არც განათლება, არც კარგი ცხოვრების პირობები“.

რაბინდრნატ თაგირს სწორედ ამიგომ მიანდა სასუპაროდ ის დიდი ძვირეი ჯანმრთელობის დატვის, განათლების და ხალხის კულტურულ ცხოვრების, რაც მან საბჭოთა კავშირში იხილა.

როგორ აღაფრთოვანა საბჭოთა კავშირი, თუგებრამ, მუზეუმებში ასე-ნა სოფლის მეურნეობის მზარდა აღმავლობამ როგორ მიზნობა მსოფლიო მწიბოლი იგი ამასუდაც გატაცებულს წერდა. თაგირი განსაკუთრებით აღნიშნავდა იმ გარემოებას თუ როგორ დაუტყურბოდა იმპროვის საბჭოთა კავშირში მწიფობისათვის. თაგირი მიხალხმობდა ამ დიდი ქვეყნის წინადადებას, რომელიც შეტანილი იყო ერთა ღღებში, განათარბების შეგნებლის შესახებ.

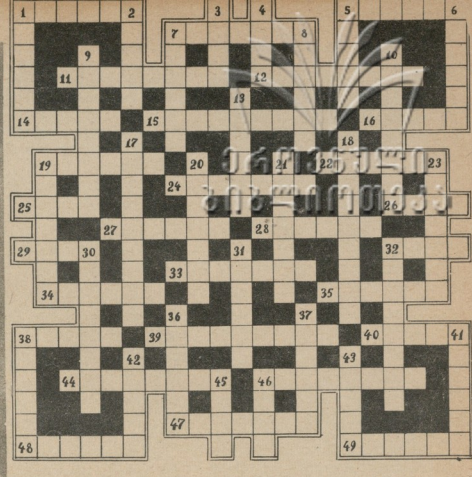
მართალია, თაგირი საბჭოთა კავშირში ცოტა ხანს იყო, მხოლოდ თექვსმეტ დღეს, მაგრამ მან შეიტკიბო სოციალისტური რევოლუციისა და ადამიანთა თანასწორუფლებიანობის არსი. „უბრალო ხალხი, რომელმაც მოიხიოთ უთანასწორობის უღელი, წელიში გაიამართა, თავი ამასუდ შეამართა“, აღნიშნავდა იგი.

დღეს საბჭოთა ხალხი დიდი სიყვარულით იცნობს რაბინდრნატ თაგირს, პროგრესულ კაცობრიობასთან ერთად აღნიშნავს ინდოეთის ამ გამოჩინილ წარმომადგენლის საუბოული თარიღი.

1918 წელს მენსევიკებმა გადასწყვიტეს სოფელ ჩახუნდერში ათასწლოვანი ცაცხვის ტოტეზის გადაჭრა და ზედ რესტორნის აშენება. მამონე ბუმბერაზ სესი აშენილი წყაიღეს. მგარამ ხალხმა გადააჩინა ცაცხე, რომელიც სატარებელს მეორნივე გაზახუნულს აყვავებუი შეხვდა.

მ ა ი ს ი

წლის მეტოფ თვე 81 დღით. ძველ რომაელთა კალენდრის მიხედვით წლის მესამე თვე იყო. სახელწოდება წარმოსდგა გაზაფხულის აუჯავების ქალღმერთ მათასან (მერკურუსის დედა). სილვანუს ენებში მათის თვე აგრეთვე აღნიშნავს ვარდვადილობის და ბალახის სიუხვს.

1798 წელს საფრანგეთის კონვენტის მიერ შემოღებული რევოლუციური კალენდრის მიხედვით მათის წლის მერვე თვე იყო, აწყებოდა 20-21 აპრილს და მთავრდებოდა 19-20 მაისს. ამ თვის

კ რ ო ს ვ ო რ ი

კ რ ი მ ო ნ ს ტ ა ლ რ ა ბ :

1. ლიტერატურული ნაწარმოები, რომელშიც რთიმაღ ნაზარია იმინიგება; 5. თბილისის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციის ლენინური სტრუქტურის ქვირედი არაღვალადური გავითი; 7. მღნარე, რომელიც აერობს ერისა და ონტარის ტბებს; 11. კოშკი, რომელშიც ცაღულისის წარები ჰქვია; 12. ცნობილი რევოლუციონერი, რომელშიც უმუზარა ცარიალა თვირგვარდელითა წარმომადგენელს თბილისში, გენერალ ბარათოვს; 14. მოკლე ადგილობრივი მოთხრობა; 15. შრომის განთავისუფლების ჭეჭუფის დამარტებელი; 16. ალიმა; 19. სხვადასხვა საგნები, რაც საჭიროა რისამე დასაზადებლად; საწარმოებლად; 22. შრომის მსგავს მტისმეტად მძიმე დამოკიდებულება ვინმეგან; 24. ბალახი; 25. რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის თბილისის კომიტეტის უკველდღური ლეკაური გავითი; 28. მოღალატე, გამკენი; 27. მუშათა ვაჭურვისის კომიტეტის უკველდღური ლეკაურის ერხა საკავთელოში; 28. ქალაქ ჩინეთში; 29. ტრია, ნავრისფერი; 22. სახელწოდება შვიტარდელთა ძალი; 33. კომპაგზობის ერთ-ერთი დამაასახებელი საქართველოში; 34. ცნობილი საბჭოთა კინოსახიობი; 35. ძლიერი, სასტიკი, მწვავე; 38. უკლდურ-რადსანმანათლებლო ორგანიზაცია წაწარმო დარტხულებულსახან; 39. მფის ნავთობი აკავახო; 40. ქიმიური ელემენტი; 44. ტვართის გაღწევა ჯალ მდებარე პუნქტებში გადუტტარითავე; 46. რევოლუციური მამქაქშიშის ერთ-ერთი პირველი გამავრცელებელი საქართველოში; 47.

- კაცობრიობის მიერ განკლები ცვა; 48. სცვანის კალმახი; 49. საორტული ინფექტარი.

მ რ ტ ი მ ა ლ რ ა ბ :

1. პოლიტიკური ტესალების საქართველო რევოლუციამდელ თბილისში; 2. არახთა ხელისუფლების წარმომადგენელი საქართველოში ზეზ საუკუნეში; 3. ცნობილი პრუსეთისინალი რევოლუციონერი; 4. ამ კონსტრუქციული ბინის დიასახლისის სახელი, სადაც მოთავსებული იყო ავღანის არაღვალადური სტამბა; 5. სათამაშო ქალაქი; 6. პორტუგალიის კოლონია; 7. ლითონი; 8. მონათრობი ვისამე ამ რისამე შესახებ; 9. საუკურო ცენტრი უოვილი ერენის მოდარწი; 10. მოქანდაკე; 11. გამორჩენილი საბჭოთა ფილოსოფი, აკადემიკოსი; 17. რსდმ კავკასიის კავშირის კომიტეტის მღვალი; 18. პოლმეკური გავითის — აკავახი რაბოზის პირველი რედატორი; 18. ციტრუსოვანთა დაფადება; 20. ვარკვეული ცენტის აღნიშვნული სიტყვა; 21. სახმლოთი ომის ქართველი გმირი, რომლის სხუნის მიდევნა ცნობილი ლეკია; 23. ვარკველებულის მიერ სოციალურშივე პირველ ამ წერილობითი გამოქვეყნული სიტყვა; 30. ინის ვიანდელ სახელობა; 31. დღის ცსკარი; 32. კომუნისტური პარტიის ერთ-ერთი გამორჩენილი ქართველი მოღვაწე, ჰაქოს 28 კომსახოვანი; 36. იტალიელი კომპოზიტორი; 37. ნიავის სიმწრულ გამოქვეყნული უქვემოთბა და სციხები; 38. საბჭოთა რუსეთის წარმომადგენელი მეწვეკური საქართველოში; 31. მღნარე საბჭოთა კავშირში; 42. მთხრებთა, სიმარვე, შში; 43. ვაკე; 45. მად, სურვილი; 46. ვარკველი ფრანგიანი.

ქალღმერთი მათა

ფრანგები ფლორენს ე. ა. უკავილობის თვის უწოდებდნენ (ფლორა ძველრომაელთა მიოთლოგიით უკავილობა და გაზაფხულის ქალღმერთი იყო).

ღ. ლონდელი თავის „კოავიაციაში“ მოცვიბორის, რომ ამერიკელი ინდიელები წლის ამ დროს ფოთლების თვის უწოდებდნენ.

ძველქართულად მასს ვარდობის (ვარდობის თვე) ეწოდებოდა, რაც თავის შინაარსი სახეზე შეგისახამება ძველრომაულ და საფრანგეთის რევოლუციური კალენდრის შესავაჯების თვეების სახელწოდებასა და შინაარსს.

გ ა რ კ ა ე ა ნ ს პ ი რ ვ ე ლ გ ვ რ დ ზ ე : ნ . ს . ს რ უ მ ი ზ ე თ ბ ი ლ ს ი ნ ე ბ ი ა დ ღ რ თ ი ა ვ ე ნ ე ბ ი ა მ ს ე ზ ე დ ა ნ ე ბ ი ა მ ს ე ზ ე დ ა ნ ე ბ ი ა მ .
ფერადი ფოტო. ა. არჩვაძისა.

რედაქტორი ალიო მირტულავა | სარედაქციო კოლეგია: ი. გვიგინიშვილი, ს. ღურმიშიძე, მ. სააკაშვილი, პ. ბე. მდივანი მ. ჯიბლაძე | ი. ბაბალა, ი. ციციშვილი, რ. ჩიხიძე, უ. ჯაფარიძე

საბ. კვ ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა | მხატვარი-რედაქტორი ვ. იონანი. ტექნიკური და სტუდიური

რედაქციის მხამართი: თბილისი, რუსთაველის პნ. № 42, IV სართ. | ტელ. — რედაქტორის და პ/შ. მდივის — 3-2-69, განყოფილების — 3-95-38

რედაქციაში შემოსული მასალები ვეტორებს არ უბრუნდებიან. | უბანი 30 ქაქ. ვაკეში და ჩანართი ვეტორები დაბეჭდულია ფოტოკომპიუტერით

სტუმარწოდება დასაწყისად 28 / V-61 წ. გამომცემ. № 60, ქალ. ზომა 70x108მმ, 1,5 ქალ. ფურც. ნაბეჭდი ფურც. 4,11. საბავრო ფორმათა რაოდ. 479, მასობით ფორმათა რაოდენობა 4,8. ფაქტურ ფორმათა რაოდენობა 4,8. ტრავი 22.000, შეჯ. № 743, თე 03142

Ежемесячный общесоветно-политический и литературно-художественный журнал "Дрош" (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

საქ. პ. ი. ცის გამომცემლობის პ/კ „კომუნისტის“, თბილისი, ლენინის ქ. №14.

საქართველო

კომპოზიტორთა კავშირის მიერ პრემიებულია საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების გამყარების 40 წლისთავისადმი მიძღვნილ საუკეთესო სიმღერების კონკურსზე

პრემიული ნიშანი

კომპოზიტორი ოთარ თხევლაძე

ბატონი ირაკლი ავალიანი

სიმღერის მუსიკალური ნიმუში: ვოკალი და პიანო.

ჩემს სათაყვანო მხარეში
სულ განთიადი მგონია,
ჩვენებარ დიადი სამშობლო
ჯერ არსად არვის ჰქონია.

ვრცელთა ჩვენი ქვეყანა,—
დიდი საბჭოთა კავშირი,
შე ზღვიდან უინულეთამდე
გადავიშული, გაშლილი.

გამარჯვებული სიმართლე,
დამარცხებული ბნეღეთი;
ცის უნაპირო ღიმილი
მზიური ზღვა და ხმეღეთი.

დიდ ხალხთა ძიბობის ზეიმი,
მტრობა და შური წაშლილი...
ვრცელთა ჩვენი ქვეყანა—
ერთა ურღვევი კავშირი.

ცის უინულეთის ტრამალზე,
ცელი სახმრეთის მდღეღოში,
მომე ერების ვეღებზე,
ჩვენს მშობელ საქართვეღოში.

სულ განთიადი ანათებს,
სულ გაზღუბული მგონია...
ჩვენებარ დიადი სამშობლო
ჯერ ქვეყნად არვის ჰქონია.

ცეკვის ჯადოქარი და მომავალი „დეზღემონები“ საპირვეღმობის დემონსტრაციაზე

ეროვნული
ბიზლიროთეკა

გ. გილოვანი — დილა მეტალურგიულ ქალაქში